Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН · 1 июнь 1972 йил, пайшанба · № 127 (15.298). · Баҳоси 2 тийин.

МАЖБУРИЯТ БАЖАРИЛДИ

Фарғона область, Ленинград районидаги Энгельс номли колхознинг пиллачилари пилла тайёрлаш юзасидан олинган социалистик мажбуриятни бажардилар. Улар тайёрлаш пунктига 48.700 килограмм пилла жўнатиб, планни 113 процент адо қилдилар. Ҳар қути уруғдан 94 килограммдан пилла олинди.

Колхоз меҳнаткашлари СССР ташкил топган куннинг 50 йиллиги шарафига мусобақалашиб, ипак саноати учун яна камида беш ярим тонна пилла топширишга аҳд қилдилар.

(ЎзТАГ).

ҒЎЗА ШОНАЛАДИ

Қарши районидаги «Пахтаобод» колхозининг деҳқонлари районда биринчи бўлиб 850 гектар майдонга сифатли уруғ ташлаган эдилар. Пахтаободликлар чигитни бир текис ундириб олиб, барча майдонларда тўла гектарлар ҳосил қилишга муваффақ бўлдилар. Қатқалоқнинг ўз вақтида олди олинди. Мавжуд техника ва механизмлар билан ғўза қатор ораларини ишлаш, озиқлантириш жадал давом эттирилди. Барча пайкалларда яганалаш бир ҳафта ичида тамомланди.

Пахтакорлар ҳавонинг салқин келаётганлигини ҳисобга олиб ғўзани илдиз чириш касаллигига қарши барча майдонларга қўй қийи ва маҳаллий ўғит солмоқдалар. Чуқур культивация ўтказилмоқда. Тажрибали агроном, колхоз раиси С. Баратовнинг айтишича қий ва маҳаллий ўғит ерда ҳароратни оширади. Ғўзанинг гуркираб ўсишига яхши таъсир этади.

Колхознинг Ж. Қаҳҳоров, Б. Эшонқулов, И. Шоймардонов, Ш. Нурматов каби механизаторлари ғўза парваришида пешқадамлик қилмоқдалар. Сифатли ишловдан чиқарилган ғўзалар серавж бўлиб ўсмоқда. Ҳозир 400 гектардан ортиқ майдондаги ғўза шоналаб қолди. Б. Давлаев, Х. Омонов, П. Шарипов, Ш. Облодўстов, М. Ҳазратқулов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригадаларда ғўзалар тўла шонага кирди.

Колхоз деҳқонлари агротехника тадбирларини ўз вақтида ўтказиш, ҳашаротга қарши кураш, шонани гулга, гулни кўсакка айлантириш учун барча майдонларда ғўзага ишлов беришни кун сайин қизитмоқдалар.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Андижон области. Избоскан районидаги «Октябрь 50 йиллиги» совхозининг деҳқонлари СССРнинг 50 йиллиги байрами шарафига 4 минг гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 35 центнердан ҳосил етиштиришга сўз берганлар. Гектарларнинг тўла бўлиши ғўзаларнинг авжи мўл ҳосилдан дарак бериб турибди. Суратда: совхоз далаларида ғўзаларга ишлов бериш.

Р. Ашуров фотоси, (ЎзТАГ).

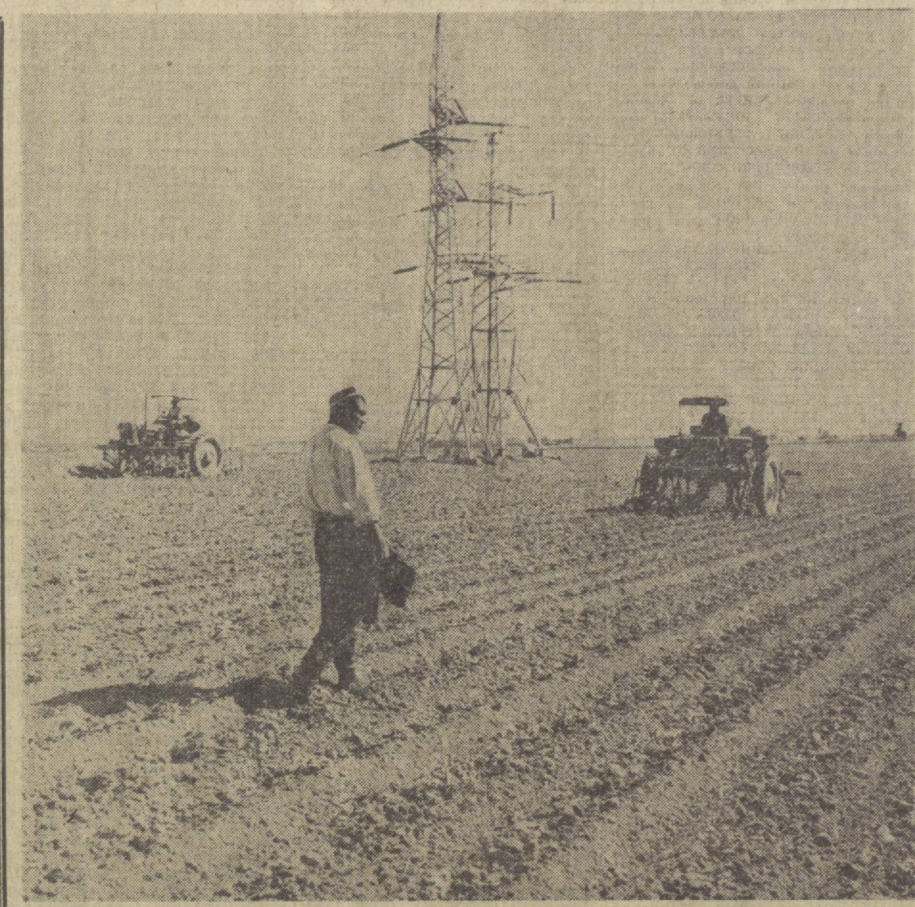

БУТУН КУЧ — ҒЎЗА ПАРВАРИШИГА

ФАРҒОНА

Фарғоналиклар эл-юрт олдида бу йил Ватанга 510 минг тонна «оқ олтин» армуғон қиламиз, деб сўз берганлар. Шу кеча-кундузда область колхоз ва совхозлари далаларида бўлган киши бу аҳднинг устидан чиқиш учун қизғин ва мардонавор кураш бораётганини кўради.

Қува — областнинг катта карвонли районларидан бири. Қуваликлар гектаридан 29,4 центнердан хирмон кўтариб, давлатга 63 минг 500 тонна қимматли хом ашё топширишга бел боғладилар. Район хўжаликларида шунга яраша иш қилиняпти. Барча ишчи кучлари, механизмлар дала ишларига тўла сафарбар этилган. Бу ўринда М. Шербўтаев раислик қилаётган «Коммунизм» колхозида ибратли ишлар амалга ошириляпти. Неча юзлаб гектарларда яшнаб турган ғўзалар мўл пахта ҳосилидан дарак бериб турибди. Карл Маркс номли, Охунбобоев номли ва бошқа хўжаликларда ҳам ғўза парвариши намунали йўлга қўйилган.

71300 тонна пахта тайёрлашга азму-қарор қилган Ленинград райони, давлатга 78 минг тонна пахта сотамиз деб сўз берган Охунбобоев районининг хўжаликларида ҳам амалга оширилаётган тадбирлар аҳдига вафодор деҳқонларнинг ишга қатъий киришганликларини кўрсатиб турибди.

Аммо, об-ҳавонинг ниҳоятда паст келиши, кутилмаганда сел ва жала қуйиши, дўл ёғиши — бу табиий офатларнинг ҳаммаси деҳқонларнинг унумли ишлашига ва ғўза ниҳолларининг ривожига жиддий таъсир кўрсатди. Табиий офатдан Киров райони хўжаликлари айниқса катта зарар кўрди. 29 апрель ва 21-22 май кунлари жала қуйиши ва қаттиқ дўл ёғиши оқибатида 16393 гектар ердаги ғўза зарарланди. Лекин кировликлар тушкунликка тушишмади. Улар табиат инжиқликларини енгиш учун кечани-кеча, кундузни-кундуз демай ишлашди. 8 минг 417 гектар майдонга чигит қайтадан экилди. Шижоатли меҳнат зое кетмади. Чигит тўла униб чиқиб, тўла гектарлар ҳосил қилишга эришилди. Тадбирли деҳқонлар бу ғўзаларни ҳам тез ва баравж ўстириб, олдингиларга етказишни кўзлаб иш тутяптилар.

Фрунзе ва Ўзбекистон районларида ҳам табиий офат оқибатлари зудлик билан тугатилди. Зарар кўрган районларнинг хўжаликларига бошқа районлардан юзлаб механизаторлар ва минглаб шаҳарликлар ёрдамга келишди. Область бўйича 32 минг 392 гектар ерга қайта чигит экилиб, бу майдонларда ҳам пахтакор деҳқонларнинг мардонавор меҳнатлари туфайли кўчат қийғос ундириб олинди.

Ҳозир областнинг жамики пахтакор хўжаликларида меҳнат сурони ҳар қачонгидан ҳам авжида. 4 минг трактор культивация билан машғул. Сувнинг ҳар томчисидан тежаб-тергаб фойдаланиш учун курашиляпти. Ғўзалар агротехника қоидалари асосида ўғитланяпти. Областда ғўзалар 1,5 марта комплекс ишловдан чиқди. Табиий офат оқибатларини тугатиш ва бошқа иш жараёнида фарғоналиклар асл деҳқонларга хос матонат кўрсатмоқдалар.

Сўнгги кунларда барча жойларда, пахтазорларда шира, ўргимчаккана пайдо бўлиб қолганлиги деҳқонларни ташвишга солиб қўйди. Унга қарши кураш олиб бориляпти. Лекин областда ҳалигача 185 трактор пуркагичи ремонт қилинмай турибди. Бунга сабаб шуки, республика «Узсельхозтехника» бирлашмаси керакли запас қисмлар етказиб беришни пайсалга соляпти. Культиваторлар учун иш органлари юбориш ҳам негадир кечиктириляпти. Ана шу қусурлар тезроқ бартараф этилса, айни муддао бўларди.

ПУХТА ЗАМИН

Сирдарё областидаги Герман Титов номли совхоз пахтакорлари 6800 гектар ерга экилган чигитни барвақт ва текис ундириб олдилар. Ҳозир далаларда иш қизғин. Ҳамма ёш ниҳолларни парвариш қилиш ва озиқлантириш билан банд.

Механизаторларнинг иши айниқса кўпайган. Улар ғўзаларга ишлов бериш билан бирга гектарига 350 — 400 килограммдан маҳаллий ўғит ҳам солмоқдалар. Бу ишда Қувондиқ Абдураззоқов, Инобат Охунова, Холдор Исмоилов ўртоқлар раҳбарлик қилаётган бригадалар пешқадамлик қилмоқдалар.

С. ИЛЕСОВ.

ТИНЧЛИК ВА ХАВФСИЗЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ МАЖЛИСИ

31 майда Кремлда СССР Олий Совети Президиумининг мажлиси бўлди. Мажлисни СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний очди.

Мажлисда КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари ва СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари, СССР Олий Совети палаталарининг раислари ва бошқа расмий кишилар иштирок этдилар.

Президиум «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида тузилган Шартномани ратификация қилиш тўғрисида»ги масалани қараб чиқди.

Совет ҳукумати номидан СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико гапирди.

Совет ҳукумати, деди у, Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида 1970 йил 12 августда имзоланган Шартномани ратификация қилиш учун СССР Олий Совети Президиумига тақдим этди. Бу Шартноманинг асосий аҳамияти шундан иборатки, у Совет — Ғарбий Германия муносабатларида ГФРдаги ҳукмрон доираларнинг сиёсати вужудга келтирган ва узоқ давр давом этган кескинликка чек қўйди, ҳар иккала давлат халқларининг манфаатларини, Европада тинчликни мустаҳкамлаш манфаатларини кўзлаб Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида яхши қўшничилик ва ўзаро фойдали тинч ҳамкорликни йўлга қўйиш учун зарур бўлган сиёсий ҳамда ҳуқуқий негизни вужудга келтиради.

СССР билан ГФР ўртасида тузилган Шартнома Совет Иттифоқининг халқаро хавфсизликни мустаҳкамлаш ва Умумевропа ҳамкорлигини ривожлантиришга қаратилган йўли ҳаётий ва самарали йўл эканлигини яна бир марта ёрқин ифода этди. Партиямизнинг XXIV съезди белгилаб берган ана шу йўл КПСС Марказий Комитетининг яқинда бўлиб ўтган Пленумида таъкидланди ва янада ривожлантирилди.

Шартноманинг мақсад ва вазифалари равшан ва тушунарлидир. Бу мақсад ва вазифалар Шартноманинг текстида жуда аниқ таърифлаб берилди. Шартнома ҳар қандай бузуқ таъбирларга ўрин қолдирмайди. Европа хавфсизлигининг туб масаласи юзасидан — Европадаги мавжуд давлат чегаралари тўғрисида томонлар олган мажбуриятларнинг қайд қилинганлиги алоҳида аҳамиятга эгадир. Совет Иттифоқи ва Германия Федератив Республикаси Европадаги барча давлатларнинг чегаралари «ушбу Шартнома имзоланган кунда қандай булса, ҳозирда ва келгусида ҳам дахлсиздир» деб ҳисоблайди ва «бирор давлатга нисбатан ҳеч қандай территория даъволарини» илгари сурмайди, деб билдирдилар. Урушдан кейинги даврда йирик капиталистик давлат билан, бунинг устига тор-мор келтирилган гитлерчилар Германияси ҳуқуқий ворисларининг бири билан тузилган Шартномада Польша Халқ Республикасининг ғарбий чегараси ва Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги чегара биринчи марта қайд қилинмоқда. Бу эса социалистик ҳамдўстликнинг ғарбий чегараларини мустаҳкамлаш, биз билан иттифоқчи бўлган қардош давлатнинг хавфсизлиги ҳамда халқаро позицияларини мустаҳкамлаш жиҳатидан, шубҳасиз, ғоят катта аҳамиятга эгадир. Бу қоидаларнинг ҳаммаси Шартноманинг негизидир. Булар иккинчи жаҳон уруши натижасида ва урушдан кейинги тараққиёт натижасида вужудга келган мавжуд территориал ва сиёсий воқеликка асосланади.

Европа халқлари агрессорнинг бошқа давлатлар чегараларига қилган ҳамласи, Европада чегара устунларини силжитиб қўйиш йўлидаги уринишлар бир неча бор ҳарбий можароларга олиб келганлигини, бу можаролар учун миллион-миллион кишиларнинг ёстиғи қуриганлигини, моддий ва маънавий бойликлар беҳад кўп вайрон қилинганлигини ўз тажрибаларидан яхши биладилар. Европадаги катта ёки кичик ҳар бир давлат таъминланган ва беҳатар чегараларни ўз қўлида сақлаш ҳуқуқига эгадир.

Москва Шартномасида аниқ акс эттирилган ва қатъий қилиб ёзилган чегараларнинг дахлсизлиги принципи Европадаги барча халқларнинг, барча тинчликсевар давлатларнинг орзу-тилакларига мосдир. Ленининг турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши, халқлар ўртасидаги дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги васиятларига содиқ бўлган Совет Иттифоқи халқаро ҳуқуқнинг ана шу энг муҳим принципини ҳамиша қаттиқ туриб ҳимоя қилиб келди ва ҳимоя қилаверади, бу принципга оғишмай риоя қилиниши учун қатъий кураш олиб бормоқда.

Шартномада томонларнинг ўзаро муносабатларида ва халқаро масалаларни ҳал этиш пайтида куч ишлатишдан воз кечиш тўғрисида олган мажбуриятлари баён қилинган. Тегишли моддалар Шартномага киритилди. Бунда Шартнома моддалари мавжуд чегараларнинг дахлсизлигига асосланганлиги ва ҳар қандай территориал талабларни илгари суриш имкониятини соқит қилганлиги эътиборга олинди. СССР билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги икки томонлама муносабатлар практикасида куч ишлатишдан воз кечиш принципининг амалга оширилиши бу принципнинг бундан буён умумевропа миқёсида қарор топишига, қитъада ишонч ва ҳамжиҳатликнинг мустаҳкамланишига ёрдам беради.

А. А. Громико сўзини давом эттириб бундай деди: 1970 йил 12 августда тузилган Шартнома учинчи давлатларга қарши қаратилган эмас ва томонлар ўртасида илгари тузилган битимларга дахлдор эмас. Шартнома ўзининг ҳамма қоидалари билан Европа хавфсизлигини мустаҳкамлашга, Европада кескинликни юмшатиш ва ҳамкорлик муҳитини вужудга келтиришга хизмат қилади.

Москва музокаралари вақтида томонларнинг ниятлари тўғрисида келишиб олинганлиги ҳам ана шу мақсадларга мос бўлиб тушади. Европа сиёсатига тааллуқли бўлган ва етилиб қолган бир қанча муҳим масалалар юзасидан ГФР ҳукумати билан ҳамжиҳатлик ана шу келишувда қайд қилинди.

Шу билан бирга Германия Федератив Республикаси билан Германия Демократик Республикаси ўртасида ҳамма томонидан тан олинган халқаро нормаларга мувофиқ бўлган нормал муносабатни ўрнатиш вазифаси принципиал аҳамиятга эгадир. Кейинги вақтларда ГДР билан ГФР ўртасида буларнинг ўзаро муносабатларига доир бир қанча масалалар юзасидан бамаслаҳат келишиб олинди ва икки герман давлати ташкил топганидан буён ўтган давр ичида биринчи марта тегишли битимлар имзоланди. Ана шу битимларнинг тузилганлиги ҳам ҳуқуқий жиҳатдан тўла тенглик асосидагина, Германия Демократик Республикасининг мустақил давлат сифатидаги ҳуқуқларини тан олиш ва бу ҳуқуқларга риоя қилиш асосидагина ГФР билан ГДР ўртасидаги муносабатларни нормаллаштириш мумкин эканлигини исбот этади. Ҳозирги даврнинг Европадаги тараққиётнинг бутун бориши тақозо этаётган қатъий талаби шуки, халқаро майдонда ГДРни камситиш йўлидаги ҳар қандай уринишлардан, бу уринишлар қаердан келиб чиқишидан қатъий назар, тамомила ва узил-кесил воз кечиш керак. Бир давлатнинг иккинчи давлатни камситиш сиёсати улар ўртасидаги муносабатларни яхшилаш ғояларига зид эканлигини исбот қилиб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак. Ҳозирги вақтда ГДР билан ГФРни Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилиш тўғрисидаги масала муҳим амалий вазифаларнинг бири сифатида илгари сурилмоқда. Бу масаланинг бундан буён пайсалга солинмай ижобий тарзда ҳал этилиши Европанинг марказидаги вазиятни соғломлаштиришга тааллуқли бўлган кўпгина мураккаб масалаларни ҳал этиш имкониятини енгиллаштирган бўлур эди. Бу чора Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг универсал характерига ҳам мос бўлиб тушган бўлур эди.

Мюнхен битимининг бекор қилиниши билан боғлиқ бўлган масалалар Германия Федератив Республикаси билан Чехословакия Социалистик Республикаси ўртасида олиб бориладиган музокараларда ҳал этилажаги тўғрисидаги келишув тўла равишда ўз актуаллигини сақлаб қолади. Бу вазифани ҳал этиш Европадаги вазиятни соғломлаштиришнинг муҳим қисмидир.

Томонлар ўзаро келишиб олинган пайтда Умумевропа кенгашига тайёргарлик кўриш ва уни муваффақиятли суратда ўтказиш учун қўлларидан келган ҳамма чораларни кўришга тайёр эканликларини изҳор қилганликларини ҳам таъкидлаб ўтиш керак. Москва Шартномаси ва тўрт давлат ўртасида 1971 йил 3 сентябрда тузилган битим кучга кирган бир шароитда кенгашга тайёргарлик конкрет амалий тус олиши лозим, токи кенгашни яқин келгусида ўтказиш имконияти туғилсин.

Германия Федератив Республикасининг парламенти ГФРнинг Совет Иттифоқи ва Польша Халқ Республикаси билан тузган Шартномаларини ратификация қилди. Бу — Совет — Ғарбий Германия муносабатларининг истиқболлари нуқтаи назаридан ҳам, умуман Европадаги тараққиёт нуқтаи назаридан ҳам муҳим қарордир. Германия Федератив Республикасининг парламент органлари Шартномани маъқуллаганлигига бутун дунёда ғоят ижобий баҳо берилганлиги бежиз эмас. Германия Федератив Республикасининг СССР ва Польша билан тузган Шартномалари Ғарбий Германия парламенти томонидан ратификация қилинганлиги ақл-идрок ғалабаси бўлиб, ГФР аҳолиси кўпчилигининг янги сиёсатга, бошқа халқлар ва давлатлар билан ҳамжиҳатлик ҳамда яхши қўшничилик сиёсатига ўтишга интилаётганлигини ифода этади.

Шу билан бирга Германия Федератив Республикасида Шартномаларни ратификация қилиш учун олиб борилган кураш бу мамлакатда реваншчилик сарқитларидан халос бўлмаган ва Европа қитъасида кескинликнинг юмшатилишига халақит бериш учун уринаётган кучлар актив ҳаракат қилаётганликларини ҳам кўрсатди.

Ҳеч қандай истиқболга эга бўлмаган ва ҳаётга, Европа тараққиётининг ҳозирги тенденцияларига зид бўлган бундай йўл ГФРда ҳам, унинг ташқарисида ҳам қўллаб-қувватланмади, ваҳоланки бу йўлнинг илҳомчилари ана шундай мададга умид боғлаган эдилар. Узоқ вақт мобайнида ратификация қилиш жараёнига халақит бериб келган христиан-демократик иттифоқ-христиан-социал иттифоқи оппозициячи блоки пировардида бу билан ҳисоблашишга мажбур бўлди. Оқибат натижада оппозиция сафларида ҳам Шартномаларнинг кучга киритилмаслиги ГФРнинг давлат манфаатларига жуда қаттиқ зарба беражагини, бу мамлакатни социалистик мамлакатларга ва аслида Европадаги бошқа мамлакатларга ҳам қарама-қарши қилиб қўяжагини тушунувчилар орта борди. Натижада христиан-демократик иттифоқ-христиан-социал иттифоқининг Бундестагдаги фракциясининг анча кўпчилиги Шартномаларни асоссиз рад этиш тактикасидан воз кечди.

Биз, деди СССР ташқи ишлар министри, ҳозир Германия Федератив Республикаси билан муносабатларимизда муҳим ижобий ўзгаришлар маррасида турибмиз. Эндиликда Москва шартномасидаги қоидаларни мамлакатларимиз ўртасидаги ҳар томонлама ҳамкорликни ривожлантириш соҳасидаги кундалик амалий иш жараёнида ғоят самарали амалга ошириш муҳимдир. Шартномани талқин қилишда, унинг ҳаракат доирасини, унда олинган мажбуриятларнинг ҳажми ва маъносини белгилаб чиқиш вақтида томонлар бамаслаҳат келишиб олган текстгина асос бўла олади. Бунинг маъноси шуки, Шартноманинг ўзигина асос бўла олади. Шартноманинг ҳарфи ва руҳига қаттиқ амал қилиш — шартноманинг тузилиши натижасида вужудга келган янги қоидадан ҳақиқий ишонч ҳосил бўлишига, мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатлар доим юксалиб боришига олиб келадиган тўғри йўлдир. Совет Иттифоқи шундай йўлдан боришга тайёр. Биз Германия Федератив Республикасининг ҳам шартномага шундай ёндошувини кутамиз, албатта.

1970 йил 12 август шартномасини ратификация қилиш СССР билан ГФР ўртасида сиёсий, иқтисодий, илмий-техникавий, маданий соҳаларда ва бошқа соҳаларда муносабатларни ривожлантириш учун кенг истиқболлар очиб беради. Ўзаро фойдали ҳамкорлик соҳаларини самарали кенгайтириш имконини беради. Бу ҳамкорликнинг асосий йўналишлари КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев билан ГФР федерал канцлери В. Брандтнинг 1971 йил сентябрида Ореандадаги учрашувида белгилаб берилган эди. Давлат йўли билан қилинадиган алоқаларни ривожлантириш, икки томонлама муносабатлар масалалари юзасидан ҳам, шунингдек халқаро проблемалар юзасидан ҳам турли лавозимлардаги арбобларнинг мунтазам фикрлашиб ва маслаҳатлашиб туришлари, парламентларнинг алоқалари, жамоат ташкилотлари ўртасидаги муносабатлар шартнома замиридаги жуда катта имкониятлардан фойдаланишга имкон беради.

Москва Шартномасининг тузилиши СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларнинг турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши принципларига асосланган чинакам конструктив ҳамкорлигида янги босқичга кириши учун зарур бўлган ҳамма шарт-шароитларни яратади. Шартнома Европадаги вазиятни мустаҳкамлаштиришга ва тинчликни мустаҳкамлашга ўтказаётган ва ўтказадиган самарали таъсир ҳам мутлақо равшан.

А. А. Громико СССР Олий Советининг Президиуми СССР билан ГФР ўртасидаги Шартномани ратификация қилади, деб умид билдирди.

СССР Олий Совети палаталарининг ташқи ишлар комиссиялари номидан Иттифоқ Совети ташқи ишлар комиссиясининг раиси, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари М. А. Суслов нутқ сўзлади.

СССР Олий Советининг Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссиялари, — деди у, — шу йил 12 ва 17 апрелда бўлиб ўтган қўшма мажлисларида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида 1970 йил 12 августда Москвада имзоланган Шартномани кўриб чиқдилар ва батафсил муҳокама қилдилар.

Ташқи ишлар комиссияларининг аъзолари ўз нутқларида СССР билан ГФР ўртасида тузилган Шартнома халқаро кескинликни юмшатишга қаратилганлигини, Европада ва бутун дунёда тинчлик ҳамда хавфсизликни мустаҳкамлашга кўмаклашишини якдиллик билан таъкидладилар.

Совет Иттифоқи изчиллик билан тинчлик сиёсатини ўтказаётганлиги, у турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаши тўғрисидаги Ленинча принципни амалга ошириш учун қунт билан курашаётганлиги натижасида бу шартномани тузиш мумкин бўлди.

Шартнома Совет Иттифоқининг ҳам, Германия Федератив Республикасининг ҳам халқлари ҳаётий манфаатларига баб-баравар мос бўлиб тушажаклиги ва бирон-бир томонга ҳеч қандай бир томонлама манфаат бермаслиги ҳам комиссияларнинг мажлисларида уқдириб ўтилди.

Шартнома урушдан кейинги ривожланиш давомида Европада вужудга келган сиёсий ва территориал реал аҳволни эътироф этишга. Европадаги ҳамма давлатларнинг мавжуд чегаралари бузилмаслиги принципига асосланиб, Совет—Ғарбий Германия муносабатларида туб бурилиш ясаш учун зарур сиёсий шарт-шароитни яратиб беради. Бу Шартнома мамлакатларимиз ўртасида иккала давлат манфаатлари йўлида иқтисодий муносабатларда ва бошқа бир қанча муҳим соҳаларда ҳамкорлик қилиш учун яхши замин яратади.

(Охири иккинчи бетда).

СССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

СОВЕТ СОЦИАЛИСТИК РЕСПУБЛИКАЛАРИ ИТТИФОҚИ БИЛАН ГЕРМАНИЯ ФЕДЕРАТИВ РЕСПУБЛИКАСИ ЎРТАСИДА ТУЗИЛГАН ШАРТНОМАНИ РАТИФИКАЦИЯ ҚИЛИШ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида 1970 йил 12 августда Москвада имзоланган, СССР Министрлар Совети ратификация қилиш учун тақдим этган ва СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети ташқи ишлар комиссиялари маъқуллаган Шартнома **ратификация қилинсин.**

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. ПОДГОРНИЙ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари
М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1972 йил, 31 май.

ТИНЧЛИК ВА ХАВФСИЗЛИК МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

(Боши биринчи бетда).

Эндиликда ҳамма гап шу йўлда амалий қадамлар қўйишга, шартноманинг ҳамма қоидаларини оғишмай амалга оширишга, ҳар икки томоннинг яхши хоҳиш-ирода билдиришига боғлиқ.

Шартноманинг имзоланиши Европадаги бутун сиёсий иқлимни яхшилашга муҳим ҳисса қўшиши шубҳасиз эканлиги ҳам комиссияларнинг мажлисларида таъкидлаб ўтилди. СССР билан ГФР ўртасидаги Шартномани имзолаш жараёни тугаганидан кейин Европа давлатлари ўртасида амалий ҳамкорлик ўрнатиш учун муҳим бўлган бошқа бир қанча масалаларни ҳал этиш йўли очилади, деб умид қилишга ҳақлимиз. Масалан, Ғарбий Берлинга доир тузилган ҳамда жуда хатарли кескинлик манбаини тугатишга қаратилган тўрт томонлама битим кучга киради. Реваншчи доиралар ана шу кескинлик манбаидан фойдаланганларида Европанинг қоқ марказида неча марталаб жиддий мушкулликлар келиб чиққан эди.

Шу нарса ҳам жуда муҳимки, деди сўнгра М. А. Суслов, шартнома иккала герман давлати — Германия Демократик Республикаси билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги муносабатларни тўла тенг ҳуқуқли ва ҳамма эътироф этган халқаро ҳуқуқ нормалари асосида нормаллаштириш борасида бошланган жараённи муваффақиятли ривожлантиришга кўмаклашади. Натижада Европада тинчлик ва хавфсизликнинг муҳим омили бўлган социалистик ГДРнинг роли янада кўпроқ ортади.

Бизнинг фикримизча, шармандали Мюнхен Шартномасини аввал бошданоқ ҳақиқий эмас деб тан олиш асосида ЧССР билан ГФР ўртасида бир битимга эришиш учун ҳам дурустгина шароит вужудга келади.

СССР билан ГФР ўртасидаги Шартнома Польша Халқ Республикаси билан ГФР ўртасида кейинроқ тузилган Шартнома сингари қитъамиздаги ҳамма халқлар учун жуда муҳим бўлган Европа хавфсизлигининг мустаҳкам системасига эришиш сингари муҳим мақсад йўлида яна бир қадам бўлишини алоҳида таъкидлаш лозим. Европа мамлакатларининг янги ривожланиш даврига — мустаҳкам тинчлик ва самарали ўзаро фойдали ҳамкорлик даврига кириши учун реал имконият вужудга келди. Мутлақо равшанки, Шартномалар қитъамиздаги кескинликни юмшатишидан манфаатдор бўлмаган муайян доиралар Умумевропа кенгашини чақириш йўлига қўйиб келган ва ҳали ҳам қўяётган кўпгина тўсиқларни бартараф қилади.

Шартномалар Европада тинчлик ва ҳамкорлик тарафдорларининг фаолиятини активлаштиришга кўмаклашади.

Бошланиб кетган тинчлик ҳужумига Совет Иттифоқи ва бошқа қардош социалистик мамлакатлар бошчилик қилмоқдалар. Европадаги кўпчилик капиталистик мамлакатларнинг, шу жумладан Германия Федератив Республикасининг ҳам холис ниятли кишилари актив ҳаракат қила бошладилар. Жамоат кучларининг Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик учун Брюсселда очиладиган ассамблеяси ана шундан далолат беради.

Биз СССР Олий Совети Президиумига шуни ҳам маълум қиламизки, СССР билан ГФР ўртасидаги Шартнома ташқи ишлар комиссияларининг мажлисларида муҳокама қилинган вақтда Германия Федератив Республикасида Шартномани ратификация қилиш теварагида кескинликни юмшатиш ва мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни яхшилаш тарафдорлари билан бу йўлнинг душманлари ўртасида шиддатли кураш қизиб кетганлиги хусусида бирмунча хавотирлик борлиги ҳам айтилган эди. Асосан христиан-демократик иттифоқ-христиан социал иттифоқи теварагида тўпланган кучлар Ғарбий Германия аҳолисининг мутлоқ кўпчилиги манфаатларига хилоф равишда Шартноманинг Ғарбий Германия парламентида ратификация қилинишини турли йўллар билан пайсалга солишга ва барбод этишга уринган эдилар. Маълумки, бу уринишлар мағлубиятга учради. Лекин шундай бўлса ҳам, ГФРдан, ҳатто баъзи бошқа капиталистик мамлакатлардаги реакция кучлари Шартнома ратификация қилинганидан кейин ҳам ўз йўлларини давом эттиришлари, ҳамжиҳатликка ва ҳамкорликка астойдил интилаётган кучларга халақит беришлари эҳтимолдан холи эмас. Биз бу нарсани асло эътибордан соқит қилмаслигимиз керак. Шу боисдан кўрсатиб ўтилган реакцион кучларга нисбатан бундан буён ҳам хушёр бўлиш лозим.

КПСС Марказий Комитетининг май Пленуми қарорида таъкидлаб ўтилганидек, Совет Иттифоқи Коммунистик партияси, Совет давлати КПСС XXIV съездида ишлаб чиқилган тинчлик программасини бундан буён ҳам оғишмай амалга ошира беради, турли ижтимоий тузумдаги давлатларнинг тинч-тотув яшаш принципларини қарор топтиришга актив кўмаклашаверади, айни вақтда империализмнинг агрессив сиёсатига кескин зарба бераверади.

Ташқи ишлар комиссиялари СССР билан ГФР ўртасидаги Шартномани синчиклаб ва атрофлича қараб чиқиш натижасида бу Шартнома совет халқининг манфаатларига мос бўлиб тушади, тинчлик ишига ва Совет Иттифоқи билан ГФР ўртасида яхши қўшничилик муносабатларини ривожлантириш ишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилади, деган якдил бир фикрга келдилар.

Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг ташқи ишлар комиссиялари, деди М. А. Суслов, якдиллик билан бир хулосага келиб, СССР Олий Совети Президиумига Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги Шартномани ратификация қилишни тавсия этдилар.

Муҳокама бошланади. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров минбарга чиқади.

Совет Иттифоқи билан ГФР ўртасидаги Шартнома Польша Халқ Республикаси билан ГФР ўртасидаги Шартнома сингари муҳим воқеадир, деди П. М. Машеров. Бу нарса аслида муносабатларимизда ижобий-сиёсий силжишларни мустаҳкамлаш ва иккинчи жаҳон уруши якунида фашизм устидан қозонилган ғалаба натижасида Европада вужудга келган сиёсий реал аҳволни ГФР тан олиши асосида янги босқичга ўтишни билдиради. Шу тариқа Европа қитъасидаги сиёсий иқлимни янада соғломлаштириш ва КПСС XXIV съездида эълон қилинган тарихий тинчлик программасини юзага чиқаришда янги қадамлар қўйиш учун яна бир юксак даражада жиддий ва зарур замин яратилади. Биз СССР билан ГФР ўртасидаги Шартномада ёзиб қўйилган принципиал қоидаларни тўла-тўкис маъқуллаймиз.

Сўнгра П. М. Машеров шуни таъкидладики, мазкур Шартнома ратификация қилинишининг муҳимлиги, шунингдек, куни кеча Москвада муваффақиятли тугалланган юксак доирадаги Совет — Америка музокаралари партиямиз Марказий Комитети Сиёсий бюроси, Совет ҳукуматининг, шахсан Л. И. Брежневнинг, шунингдек, Н. В. Подгорний, А. Н. Косигиннинг ҳамда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси бошқа аъзоларининг партия билан Совет давлати ташқи сиёсий йўлини самарали амалга ошириш ишида ҳормай-толмай, изчиллик ва ленинча заковат билан олиб бораётган фаолиятининг мантиқий ва қонуний натижасидир.

Бу буюк ишда ўртоқ Л. И. Брежневнинг роли ва хизматлари чиндан ҳам жуда катта, деди П. М. Машеров. Барча совет кишилари сингари Белоруссия ССР меҳнаткашлари ҳам партиямиз Марказий Комитети билан ҳукуматнинг КПСС XXIV съездидан кейин амалга оширган ташқи сиёсат соҳасидаги ҳамма чора ва тадбирларини Совет давлати манфаатлари йўлида, ер юзида социализм, тинчлик ва тараққиёт йўлида чуқур ўйлаб маҳорат билан, ленинчасига амалга оширилган бениҳоя муҳим чора ва тадбирлар деб билиб, уларни зўр мамнуният билан қабул қиладилар ва чин кўнгилдан қўллаб-қувватлайдилар.

П. М. Машеров СССР билан ГФР ўртасидаги Шартномани СССР Олий Совети Президиуми томонидан ратификация қилиниши тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлади.

Шундан кейин сўзга чиққан СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари ҳам бу таклифни қўллаб-қувватладилар.

Москва Шартномаси, деди Москва давлат университетининг ректори И. Г. Петровский, Совет — Ғарбий Германия муносабатларида кескинлик ва душманликдан ҳамкорлик ва ишонч сари бурилиш ясаш йўлини очибгина қолмасдан, шу билан бирга Европадаги бутун вазиятни тубдан соғломлаштириш, Европа тинчлигини мустаҳкамлаш учун ғоят қулай шарт-шароитларни яратиб ҳам беради. Бу шартноманинг изчиллик билан амалга оширилиши Европада содир бўлаётган ижобий силжишларни янада ривожлантириш ишида жуда муҳим роль ўйнайди. Европани яхши қўшниларнинг самарали ҳамкорлиги районига, барқарорлик ва тинчлик омилига айлантиришга кўмаклашади.

Меҳнаткашлар депутатлари Винница область Совети ижроия комитетининг раиси В. М. Кавун бундай деди:

— Бутун совет халқи қатори Украина меҳнаткашлари ҳам ГФР билан турли соҳаларда яхши қўшничилик муносабатлари ўрнатилишини астойдил ёқлаб чиқмоқдалар. Германия Федератив Республикаси аҳолисининг кўпчилиги ҳам Москва Шартномасини қўллаб-қувватламоқда деб хулоса чиқариш учун ҳозир бизда асос бор.

Бизнинг ГФР билан муносабатларимизда муайян конкрет натижаларга эришилди. Бу натижалар халқларнинг туб манфаатлари йўлида ўзаро фойдали икки томонлама ҳамкорликни қадам-бақадам кенгайтириш ва чуқурлаштириш учун реал имконият борлигидан яққол далолат беради. Ҳозирги вақтда мустаҳкам тинчлик хаёлий бир нарса бўлмай, балки бемалол эришиш мумкин бўлган мақсад эканлиги факти тобора кўпроқ давлатларнинг практикасида ва сиёсатида яққол намоён бўлмоқда.

Ўрта Урал мис эритиш заводининг катта мастери В. И. Большухин шуни айтдики, партиямиз ленинчи Марказий Комитетининг Европадаги тинчликни мустаҳкамлашга қаратилган сиёсатини Совет Иттифоқи меҳнаткашлари қизғин маъқулламоқдалар. ГФР билан тузилган Шартнома бу вазифани ҳал этишга қўшилган катта муҳим ҳисса бўлади.

ГФРдаги реакцион кучлар Москва Шартномасининг ратификация қилинишига халақит беришга уриниб кўрдилар. Ўз позицияларининг реваншчилик, миллатчилик моҳиятини турли-туман сохта важлар ва баёнотлар билан ниқоблашга ҳаракат қилдилар. Лекин, ер юзидаги жамики нарсаларнинг ижодчиси бўлган ишчилар аҳли қайси йўл тинчликка олиб боришини ўз ақли ва қалби билан пайқаб олади. ГФРнинг кенг меҳнаткашлар оммаси Шартномаларни ратификация қилишни ёқлаб, ўзларининг қатъий сўзларини айтдилар, давримизнинг асосий ҳақиқати — тинчликни мустаҳкамлашдан, халқлар ва давлатлар ўртасидаги муносабатларни яхшилашдан иборат эканлигини жуда яхши англаганликларини кўрсатдилар.

СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари, Латвия ССР Олий Совети Президиумининг Раиси В. П. Рубен бу Шартнома Европа хавфсизлигини мустаҳкамлашнинг асосий, туб масалаларига алоқадор эканлигини айтди. Шартноманинг қоидалари қитъамиздаги халқаро вазиятни ривожлантиришнинг энг ҳаётий зарур эҳтиёжларини ифодалайди, барча тинчликсевар халқларнинг орзу-умидларига мос келади.

Томонларнинг ниятлари тўғрисида Совет ҳукумати билан Германия Федератив Республикасининг ҳукумати ўртасида эришилган келишувда ГДР билан ГФРнинг БМТга ва унинг ихтисослаштирилган муассасаларига киришига кўмаклашиш, ГФР билан ГДР ўртасидаги муносабатларни тўла тенг ҳуқуқийлик камситишга йўл қўймаслик, иккала давлатнинг мустақиллиги ва эркинлигини ҳурматлаш асосида йўлга қўйиш кўзда тутилганлиги фактини нотиқ мамнуният билан таъкидлади.

СССР билан ГФР ўртасида тузилган ва ратификация қилиш учун тақдим этилган Шартнома — тарихий аҳамиятга эга бўлган ҳужжатдир, деди КПСС Ленинград область комитетининг биринчи секретари Г. В. Романов. Унинг аҳамияти федератив республика билан икки ўртадаги муносабатларимизни ривожлантириш учун принципиал янги асос яратиб бериши билангина чекланмайди. Шартнома Европадаги бутун вазиятни ривожлантиришда янги давр бошланишини билдиради, давлатлараро муносабатлардаги тинч-тотув яшаш принципларининг ҳаётийлигидан далолат беради. Москва Шартномасининг тузилганлиги, Ғарбий Берлинга доир тўрт томонлама битимга эришилганлиги, СССР билан АҚШ ўртасида куни кеча тамом бўлган юксак доирадаги учрашувнинг якунлари ва сўнгги даврдаги бошқа фактлар Совет Иттифоқи ва бошқа қардош социалистик мамлакатларнинг тинчликсеварлик йўли самарадор эканлигидан, КПСС XXIV съезди ишлаб чиққан тинчлик программаси муваффақиятли равишда амалга оширилаётганлигидан яққол далолат беради.

Н. В. Подгорний муҳокамани якунлади.

Биз деди у, Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида 1970 йил 12 августда Москвада тузилган Шартномани ратификация қилиш тўғрисидаги масаланинг муҳокамасини тугаллашга яқинлашиб қолдик. СССР Олий Совети Президиумининг мажлисида сўзга чиққан ҳамма ўртоқлар мазкур Шартномани юксак баҳоладилар. Бу Шартноманинг тузилганлиги бизнинг мамлакатимизда, жаҳон жамоатчилигининг кенг доиралари орасида урушдан кейинги даврдаги халқаро муносабатлар тарихида энг муҳим воқеалардан бири деб тўла асос билан ҳисобланмоқда. Дарҳақиқат, СССР билан ГФР ўртасидаги Шартнома катта сиёсий аҳамиятга молик бўлган ҳужжатдир. У Совет Иттифоқи билан Ғарбий Европадаги энг катта капиталистик давлатлардан бири ўртасидаги муносабатларни тинч-тотув яшаш принциплари асосида тартибга солади, СССР билан Германия Федератив Республикаси ўртасида ҳамжиҳатлик ва ҳамкорлик йўлини очиб беради. Кўпгина мамлакатларда ҳақли равишда таъкидлаб кўрсатилаётганидек, Европа хавфсизлиги масалаларини ҳал этишга муҳим ҳисса бўлиб қўшиладиган бу шартнома Европада тинчликни сақлаб қолиш ва мустаҳкамлаш ишида сифат жиҳатидан янги босқич бошлаб беради.

ГФРнинг сиёсати салкам йигирма йил мобайнида бошқа давлатлар билан тинчлик ва яхши қўшничиликка хилоф бўлиб келганлиги маълум. Лекин ГФР ҳукмрон доираларининг иккинчи жаҳон уруши якунларини қайта кўриб чиқишга қаратилган ва аввал бошданоқ истиқболсиз бўлган йўли замон синовига бардош бериши мумкин эмас эди, бардош бера олмади ҳам. Ниҳоят бу йўлни турмушнинг ўзи чиппакка чиқарди. Кескинликни юмшатиш, Европа халқларининг қитъада мустаҳкам хавфсизлик шароитларини вужудга келтиришга интилиши совуқ уруш жарчиларининг жон-жаҳди билан қилган қаршилигига қарамай, Совет Иттифоқи ва бошқа социалистик давлатлар билан самарасиз мухолифлик қилишига қарамай, ўзига дадил йўл очиб борди.

Москва Шартномаси ГФР сиёсатидаги кечаги кун вакиллари бўлган кучлар билан Европадаги ва дунёдаги конкрет мавжуд бўлган аҳволга, социалистик давлатлар билан муносабатларни нормаллаштириш вазифасига реализм позициясидан ёндоша олган кучлар ўртасидаги курашнинг якунини ифодалайди. Тинч ҳамкорликни йўлга қўйиш душманлари ГФРда ҳозир ҳам иш кўраётганликларини ҳисобга олмасдан бўлмайди, албатта. ГФРдаги муайян доиралар Европа масалаларини реванш ва буюк герман миллатчилиги позицияларида туриб ҳал этиш йўлидаги уринишларидан асло воз кечганлари йўқ. Европадаги ҳозирги чегараларни эътироф этиш уларга асло ёқмайди, улар суверен социалистик ГДРнинг яшаб келаётганлиги фактига чидай олмайдилар. Лекин, бу ерда жуда тўғри гапириб ўтишганидек, ГФР аҳолисининг кўпчилиги улар га эргашмаётир. Ғарбий Германия парламентининг ГФРнинг СССР ва ПХР билан тузган Шартномаларини ратификация қилиш тўғрисидаги қарорида ҳам ана шу кўпчиликнинг хоҳиш-иродаси ўз ифодасини топди. Биз бу қарорни табриклаймиз ва ГФР Шартномага оғишмай риоя қилиш йўлидан, бошқа давлатлар билан ҳамжиҳатлик ва яхши қўшничилик йўлидан борадиган бўлса, Совет Иттифоқи ҳамиша у билан ишонч ва ҳалоллик билан иш олиб борадиган бўлади, жуда турли соҳаларда у билан ҳамкорлик қилади, деб айтамиз.

Территориялар масаласига доир қоидалар Москва Шартномасида асосий ўрин олганлигини сўзга чиққан ўртоқлар ҳам ҳақли равишда таъкидлаб ўтишди. Шартномада Европадаги ҳамма давлатларнинг чегаралари, шу жумладан Польша Халқ Республикасининг Одер ва Нейсе бўйлаб ўтган Ғарбий чегараси ҳамда ГФР билан келгусида ҳам бузилмас даҳлсиз эканлиги аниқ қайд қилинган. Шартноманинг бу қоидалари Европа қитъасида тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш вазифаларини ҳал этиш учун асос бўла олади. Европада шу пайтдан эътиборан Европадаги чегараларнинг даҳлсизлигини шубҳа остида қўядиган битта ҳам давлат қолмади. Бу — барча тинчликсевар мамлакатларнинг катта муваффақияти бўлди, тинчлик ва тинч-тотув яшаш сиёсатининг муваффақияти бўлди.

Шартноманинг СССР билан ГФР ўртасидаги ўзаро муносабатларда куч ишлатиш билан дўқ қилиш ёки уни ишлатишдан воз кечиш тўғрисидаги моддаси ҳам жуда муҳим аҳамиятга эга. Бу модданинг қоидалари БМТ Уставининг принциплари ва мақсадларига мос бўлиб, мавжуд сиёсий ва территориал реал аҳволни эътироф қилиш контекстида Европанинг коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтириш йўлидан олға силжиши ишида муҳим роль ўйнаши лозим. Умумевропа миқёсида куч ишлатмаслик тўғрисидаги келишув давлатлар ўртасидаги ишонч ва ҳамжиҳатликни кучайтиришга ёрдам бериб, қуролсизланиш, Европадаги қуролли кучларни ва қурол-яроғларни қисқартириш юзасидан конкрет тадбирлар ишлаб чиқиш учун қўшимча имкониятлар очиши мумкин.

Шартноманинг бутун мазмуни Европадаги тинчликни мустаҳкамлашга, Европадаги вазиятни тубдан соғломлаштиришга қаратилган. Томонларнинг ниятлари тўғрисидаги келишувда Шартноманинг бу мақсадга қаратилганлиги янада кучлироқ таъкидланган, Европа сиёсатининг актуал масалалари юзасидан улар ўртасида эришилган ҳамжиҳатлик ифодаланган. Бу келишувнинг бажарилиши ГФР билан социалистик мамлакатлар ўртасидаги муносабатларни ривожлантиришни рағбатлантиради, улар ўртасида ишонч ўрнатишга кўмаклашади.

Москва Шартномаси Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги икки томонлама муносабатларни ривожлантириш учун янги катта имкониятлар яратади. Кейинги вақтларда бу соҳада муҳим силжишлар рўй берди. Лекин булар СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларни яхшилашдан иборат катта ишнинг бошланишигина эканлиги шубҳасиз. Икки давлатимизнинг экономика, фан, техника ва маданият соҳасидаги ҳамкорлиги тобора ривожланиб боради деб умид қилиш учун ҳамма асослар бор. Бунинг учун зарур объектив шарт-шароитлар мавжуд. Бу шарт-шароитлардан томонларнинг ўзаро манфаати йўлида, тинчлик ва халқаро ҳамкорликни ривожлантириш манфаатлари йўлида тўла-тўкис фойдаланиш муҳимдир. СССР билан ГФР ўртасидаги муносабатларда туб бурилиш ясаш учун Шартномада замин ҳозирлаб берилган имкониятлар ҳар иккала томон собитқадамлик билан актив куч-ғайрат сарфлаган тақдирдагина юзага чиқиши мумкин, албатта. Биз ана шундай биргалашиб ҳаракат қилишга тайёрмиз ва Шартноманинг қоидаларини жонли, амалий мазмун билан тўлдириш учун зарур бўлган ҳамма ишни қиламиз. ГФР ҳукуматининг ҳам худди шундай қилишини кутаётганлигимиз равшан.

Совет Иттифоқи ва Польша Халқ Республикасининг ГФР билан тузган Шартномалари кучга кириши Европадаги сиёсий иклимга чуқур ижобий таъсир ўтказмаслиги мумкин эмас. Бу нарса Ғарбий Берлинга доир тўрт томонлама битимнинг, ГДР билан ГФР ўртасидаги бир қанча муҳим битимларнинг амалга оширилишига йўл очиб беради. ГДР билан ГФРнинг БМТга қабул қилиниши, иккала герман давлати ўртасидаги муносабатларни халқаро ҳуқуқ нормалари ва принциплари асосида нормаллаштириш, ЧССР билан ГФР ўртасида ўзаро мақбул шартлар асосида Шартнома тузилиши кун тартибида турибди. Москва ва Варшава Шартномаларининг ратификация қилиниши НАТОдаги муайян доираларнинг хавфсизлик ва ҳамкорлик масалаларига бағишланган Умумевропа кенгаши йўлига қўйган кўпгина сунъий тўсиқларини олиб ташлайди, кенгашни чақириш масаласини амалий бир иш қилиб қўйишга ёрдам беради.

Кейинги вақтларда Европадаги вазиятнинг ривожида содир бўлаётган яхши ўзгаришлар КПСС Марказий Комитетининг май Пленумида ҳам таъкидлаб ўтилганидек, Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXIV съездида баён этилган тинчлик программасининг ҳаётий кучга эга эканлигидан, қитъада мустаҳкам хавфсизликни таъминлаш учун курашда социалистик ҳамдўстликдаги қардош мамлакатларнинг жипслашиб қилган ҳаракатлари самарадор эканлигидан далолат беради. СССР ва бошқа социалистик давлатларнинг Европада Ғарб ва Шарқ кучларининг бир-бирига ғанимлик билан қарама-қарши бўлиб туриши ўрнига тинч, ўзаро манфаатли ҳамкорлик даврининг бошланишига қаратилган амалий тадбирлари ўз самараларини бермоқда. Қитъада барқарор вазият бўлиши учун, Европа халқларининг тинч келажаги учун муваффақиятли кураш олиб боришнинг мустаҳкам базаси вужудга келтирилмоқда. Совет Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги Шартнома Европадаги ҳозирги сиёсий ривожланишнинг энг асосий проблемаларини ҳал этиш борасида бундан буён қўйиладиган қадамларни яхши рағбатлантиради.

СССР билан ГФР ўртасидаги Шартнома тинчликни мустаҳкамлаш ишига хизмат қилиши, халқларнинг манфаатларига мос келиши туфайли ҳам уни кўп мамлакатларнинг ҳукумат ва жамоат доиралари ижобий фикр билдириб, юксак баҳолади. Партиямиз, бутун совет халқи Шартномани тўла-тўкис маъқуллайди ва қўллаб-қувватлайди.

СССР Министрлар Совети Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида 1970 йил 12 августда тузилган Шартномани ратификация қилиш тўғрисида таклиф киритди. СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг ташқи ишлар комиссиялари бу таклифни якдиллик билан маъқуллаб, мазкур Шартномани ратификация қилишни тавсия этдилар. СССР Олий Совети Президиумининг мажлисида сўзга чиққан нотиқларнинг ҳаммаси бу тавсияни қўллаб-қувватлади.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасидаги Шартномани ратификация қилиш тўғрисида Фармон қабул этиш тавсия қилинади, деди Н. В. Подгорний.

Н. В. Подгорний Фармон текстини ўқиб беради. СССР Олий Совети Президиумининг аъзолари Фармонни бир овоздан қабул қиладилар.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Германия Федератив Республикаси ўртасида тузилган Шартномани ратификация қилиш тўғрисидаги Фармонни имзолади.

Шундай қилиб, СССР билан ГФР ўртасидаги Шартнома СССР Олий Совети Президиуми томонидан ратификация қилинди. КПСС XXIV съездида ишлаб чиқилган тинчлик программасини амалга ошириш йўлида яна бир муҳим қадам қўйилди.

«Совет Иттифоқи ва Польшанинг ГФР билан тузган Шартномаларининг кучга кириши, — деган эди КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев Германия Бирлашган социалистик партияси VIII съездида сўзлаган нутқида, — кўп жиҳатдан Европада янги сиёсий муҳитни вужудга келтиради. Бу эса Ғарбий Германиянинг Европадаги социалистик мамлакатлар билан нормал муносабатларини йўлга қўйиш учун, умуман Европанинг шарқи ва ғарбидаги мамлакатлар ўртасида самарали ҳамкорликни ривожлантириш учун, Европа хавфсизлигининг муҳим проблемаларини ҳал этиш учун мавжуд бўлган шарт-шароитларни анча яхшилайди, албатта».

* * *

Президиум «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи билан Ироқ Республикаси ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги Шартномани хулоса чиқариш учун СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг ташқи ишлар комиссияларига топшириш тўғрисида»ги масалани ҳам кўриб чиқди.

Президиум ратификация қилиш учун СССР Министрлар Совети тақдим этган ва 1972 йил 9 апрелда Бағдодда имзоланган Шартномани хулоса чиқариш учун СССР Олий Совети палаталарининг ташқи ишлар комиссияларига топширишга, сўнгра уни СССР Олий Совети Президиумининг мажлисида муҳокама этишга қарор қилди. (ТАСС).

ТИНЧЛИК, ДЎСТЛИК ТАРОНАЛАРИ

Осиё ва Африка мамлакатлари иккинчи халқаро Тошкент кинофестивали қизғин давом этмоқда. Суратда: кинофестивалга ташриф буюрган Болгария кино санъаткорларидан бир группаси Тошкент шаҳри билан танишмоқда.

А. Тўраев фотоси.

Тошкент кинофестивалида ранг-баранг киноленталар намойиш этилмоқда. Суратда: «Ўрмон қиссаси» (Қозоғистон) фильмидан кадр.

Осиё ва Африка мамлакатларининг Тошкент кинофестивалига тақдим этилган қардош республикаларнинг фильмлари Советлар мамлакатининг ҳаёти тўғрисида, совет маданиятининг равнақи ҳақида ёрқин ҳикоя бўлди. «Тенг ҳуқуқлилар иттифоқи» шиори остида ана шу ленталар кўрсатилаётган икки залли «Спутник» кинотеатри меҳмонлар ва Тошкент аҳолисининг доимо диққат марказида турибди. Мана шу экранда ҳар бир республикага сўнгги асарларидан биттасини кўрсатиш ҳуқуқи берилган. Москва ва Ленинград студияларида суратга олинган «Рус даласи» ва «Даурия»дан сўнг фестиваль экрани томошабинларни Украина, Белоруссия, Грузия, Қирғизистон ва бошқа миллий студияларнинг фильмларига таклиф қилди.

31 май куни бўлиб ўтган матбуот конференциясида бизнинг фильмларимизга қизиқиш аён бўлди. Бу конференцияда журналистлар совет киноси усталари билан учрашдилар. Совет делегациясининг бошлиғи режиссёр Г. Н. Чухрай, украиналик режиссёр Ю. И. Солнцева, москвалик режиссёр Д. Я. Храбровицкий, қирғиз ёзувчиси ва сценарийчиси Ч. Айтматов ва бошқалар матбуот вакилларининг берган саволларига жавоб қайтариб, мамлакатимизнинг студиялари СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллигига атаган муваффақиятларини таърифловчи рақамлар ва фактларни келтирдилар. Бу муваффақиятлар ишлаб чиқарилаётган ленталар кўпаяётганлигидагина бўлиб қолмай, улар, даставвал, бугунги кунда шу фильмлар кўтариб чиқаётган мавзуларнинг муҳимлигида, шу мавзуларнинг юксак ғоявий ва бадиий даражасида ҳам ифодаланмоқда.

ФЕСТИВАЛЬ ЭКРАНИДА — СОВЕТ КИНЕМАТОГРАФИЯСИ

Чет эл журналистлари мамлакатдаги жами 39 киностудия ўртасидаги мавжуд ўзаро ёрдам қандайлигига айниқса қизиқдилар. Миллий кино санъат ривожланиб келаётганидан бери дўстона ёрдам, тажриба алмашиш асосий қонун бўлиб келди. Бугунги кунда чет эллик кўпгина кинематографчилар ҳам совет кино усталарини ўзларининг саховатли дўстлари деб билмоқдалар.

Кўп мамлакатлар учун актуал ҳисобланган кино фильмлар тили проблемаси ҳам меҳмонларни қизиқтирди. «Узбекфильм» директори А. Абдуллаев совет кинематографияси учун бундай проблема йўқ, деди. Миллий фильмлар турли тилларга дубляж қилинади ва барча совет кишилари ундан баҳраманд бўладилар. Тошкент студиясининг ўзидагина ҳар йили 80 дан ортиқ совет ва чет эл ленталари ўзбек тилига таржима қилинмоқда.

Фестиваль кунларида биз чет эллик меҳмонлар совет кино санъати асарларига берган энг юксак баҳоларни, самимий сўзларини такрор-такрор эшитдик. Масалан, Танзания кинокомпаниясининг директори Клем Нишеренгаузи Тошкентта совет кино картиналарини харид қилишдан иборат махсус топшириқ билан келганлигини айтди. «Уруш ва тинчлик», «Бриллиант қўл» каби ленталар унинг ватанида зўр муваффақият билан намойиш қилинмоқда. «Мен ватандошларимни турли жанрлардаги янги совет ленталари билан таништиришни истардим. Буларнинг ҳаммаси мамлакатингизни яхшироқ билиб олишга имкон беради».

Сенегаллик кино актриса Исса Ньянг Тошкент кинофестивалида кўрган «Мосфильм»нинг «Оловнинг бўйсундирилиши» лентаси тўғрисидаги таассуротларини айтди. «Бу картина совет кишиларининг мардлигини, мақсадга интилишини ифодалайди», дейди актриса.

— Мисрлик режиссёр Аҳмад Абдулфаттоҳ бундай дейди: «Бу фильмда совет олимларининг ватанпарварлиги ва инсонпарварлиги ҳаққоний равишда акс эттирилган. Умуман совет картиналари инсонийлиги, инсонпарварлиги нуқтаи назаридан, маҳорат нуқтаи назаридан, ажойиб картиналардир».

Миср Араб Республикасидан келган кино танқидчи Мэри Гадбан ўзбек режиссёри Р. Ботировнинг «Бугун ва эрта» деган янги картинасидан катта таассурот олган. Картина «Мусиқийлиги, поэтикаси, актерларнинг яхши ўйини билан кишини қойил қолдирди», деди М. Гадбан. Мисрлик кино танқидчининг фикрига кўра, фильмда «Совет ёшлари ҳаётининг мазмундорлиги, уларнинг оталар ва акалар идеалларига садоқати равшан акс эттирилган».

Фестиваль кўриги давом этмоқда....

С. ФРОЛОВА,
Г. ЛИПШИЦ.
ЎзТАГ мухбирлари.

ТОШКЕНТ Октябрь революцияси номли тепловоз-вагон ремонти ҳамда Экскаватор ремонти заводлари коллективлари СССР ташкил топган куннинг қутлуғ 50 йиллиги шарафига муносиб армуғон ҳозирлаш юзасидан социалистик мусобақани қизитиб, баракали меҳнат қилишаётир. Суратларда: (юқоридан пастга) 1. Октябрь революцияси номли завод дизель цехининг металл йўнувчиси Ёқуб Муродов ва слесари Андрей Кондаковлар; 2. Экскаватор ремонти заводининг йиғувчи-слесари Виктор Козлов иш устида.

И. Глауберзон фотолари.

Партия турмуши: коллективда маънавий-сиёсий вазият

МЕҲНАТ—РОҲАТ-ФАРОҒАТ

УЧИНЧИ ХАТ

БУГУН ВА КЕЛАЖАК

Заводнинг истиқболи катта. 1975 йилга бориб 150 минг тонна пахта тозаланиб, салкам 50 минг тонна тола ишлаб чиқарилиши керак. Ўсиш асосан меҳнат унумдорлигини ошириш ҳисобига бўлади. Пахта тозаловчиларнинг иш унуми йилига ўрта ҳисобда 4-5 процентдан ортади.

Бу улкан вазифа корхона тараққиёти билан боғлиқ бўлган жуда катта комплекс планларни бажаришни кун тартибига қўймоқда. Фан-техника ютуқларидан самарали фойдаланиш, рационализаторлик ва ихтирочилик ҳаракатларини янада кенг оммалаштириш, толачилар ўртасидаги ташаббускорликни ривожлантириш... Умуман ишчиларнинг меҳнатини енгиллатиш, турмушини фаровон қилиш орқали уларнинг кайфиятига таъсир қиладиган анчагина ишларни бажариш керак. Корхона маъмуриятининг юқори ташкилотлар билан келишиб, партия ва касаба союз маҳаллий комитети билан маслаҳатлашиб тузган беш йиллик планида ана шу масалалар ифодасини топган.

Беш йил мобайнида толачиларнинг меҳнат қилиши учун янада қулайроқ шароит яратилади, уларнинг турмуши ҳозиргига нисбатан ҳам анча яхшиланади. Корхона олдидаги 30 ўринли ошхона 100 ўринли қилиб кенгайтирилади, янги аралаш товарлар магазини қурилиб ишга туширилади, кеча-ю кундуз ишлайдиган янги буфет очилади, эллик ўринли профилакторий қурилади, болалар боғчаси қайта қурилиб 280 ўринли қилинади.

Бу режаланган ишлар асосан корхона ҳисобидан қилинади. Партия ташкилотининг капитал қурилиш, янги техникани ишлаб чиқаришга жорий этиш, ишлаб чиқариш маданияти ва бошқа соҳалар бўйича комиссиялари ишни назорат қилиш билан бирга унинг бажарилишига ёрдам кўрсатмоқда.

Аммо, корхона тараққиётига ҳалал бериб келаётган шундай муаммолар ҳам борки, уларни ҳал этиш коллективнинг ўзигагина боғлиқ эмас. Бу масалаларни янги деб бўлмайди. Уларнинг аксарияти кўп йиғинларда айтилган, лекин ҳанузгача ҳал этилмаганлиги сабабли ишчиларнинг юрагида турган гаплардир.

Пахта—корхонанинг нони. Заводни хомашё билан таъминлаш ишнинг бошидир. Бу завод асосан Ромитан, Шофиркон, Бухоро районларидан пахта олади. Тўғрироғи, шундай деб белгиланган. Аммо, корхона пахта оладиган районлар, хўжаликлар тез-тез ўзгариб туради. Областдаги бошқа заводларда ҳам шундай. Бу хом ашёнинг ўзгариши сифатга таъсир қилмоқда. Ўтган йили мана шундай бўлди. Бу районларнинг бир қисм пахтаси Когон ва Навоий пахта заводларига олиб берилди. Натижада Бухоро пахта заводига Туркманистоннинг Фороб районидан сифати пастроқ пахта ташиб келинди. «153-Ф» навини қайта ишлашга кўчиш учун қўшимча бир қатор техникавий тадбирларни амалга оширишга тўғри келди. Устига-устак пахтани ташиб келтириш учун йўл ҳаржи кўпайиб кетди.

Афсуски, бу ҳол корхона фаолиятида учраган ягона ҳодиса эмас. Биз корхона коллективини қийнаётган кўпгина масалалар хусусида завод раҳбарлари, коммунист ишчилар, область партия комитети секретари ва обкомнинг бўлим мудири билан суҳбатлашдик. Уларнинг гаплари бир жойдан чиқди.

А. Абдураупов — область партия комитетининг секретари.

— Корхона ишини юргизишда заводнинг қуввати билан бирга, имкониятни ҳам ҳисобга олиш керак. Бухоро заводида областимиздаги бошқа пахта тозалаш корхоналари сингари ана шу масалага кам эътибор қилинмоқда. Планнинг ўзгариб туриши оддий воқеа бўлиб қолган. Натижада ишнинг меёри бузиляпти. Коллектив юқоридан берилган планларни бажариш учун ҳамма имкониятларни ишга солмоқда. Лекин оқибатда бу иш корхона учун фойда келтирмаяпти. Оз бўлса ҳам хом ашё «танқис»лиги сезиляпти. Бу йил ҳам аҳвол шундай. Агар иш суръати йил бошидагидек давом этса Бухоро пахта заводининг областимиздан оладиган пахтаси май ойларига бориб тамом бўлади. Албатта бунда ўтган йили Бухорода пахта ҳосили олдинги йилдагидан камроқ бўлганлиги таъсири ҳам бор. Лекин асосий сабаб заводнинг қуввати билан бирга имкониятини ҳам ҳисобга олиб иш тутмасликда. Бу йил завод олдида Туркманистоннинг Керки районидан 200 километр узоқдан пахта ташиб келиш вазифаси турибди. Яна машиналарни паромда Амударёдан олиб ўтиш керак. Бу ишларнинг ҳаммаси ортиқча сарф-харажат демакдир. Бошқа иложи йўқ. Агар шундай қилинмаса, завод белгиланганидан кўпроқ вақт тўхтаб қолиши мумкин. Бу масала ижтимоий аҳамиятга эга бўлиб, Пахта тозалаш саноати министрлиги уни диққат билан ўрганиб чиқиши лозим деб ҳисоблаймиз.

Ж. Жабборов — область партия комитетининг саноат бўлими мудири.

Биз, Пахта тозалаш саноати министрлигидан янги қурилаётган пахта заводларининг комплекс бўлишини талаб қиляпмиз. Лекин министрлик ишга бир ёқлама қараяпти. Улар қандай бўлмасин, корхонани тезроқ қуриб ишга солишса-ю, маҳсулот ишлаб чиқариш планини ошириб бажаравеpишса,. Шунда министрликнинг юзи ёруғ бўлади. Аммо, улар ишчиларнинг турмуши ҳақида дурустроқ қайғуришмаяпти. Навоий пахта заводи қурилганда шундай бўлган эди. Яқинда ишга туширилган Қизилтепа пахта заводи хусусида ҳам министрлик билан кўп баҳслашдик. Шундан кейингина маданий-маиший бинолар қурилишига киришилди. Яқинда министрлик областимизда қурилиш бошқармаси ташкил этди. Унга умид боғлаб турибмиз. Агар бошқарма зарур капитал маблағлар билан таъминланиб кенг кўламда иш бошлаб юборса, жуда маъқул бўларди.

Бухоро пахта заводи тараққиёти билан боғлиқ яна бир муҳим масала — бу корхонанинг планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказилмаётганлигидир. Ўтган беш йилликда ислоҳот амал қила бошлаган корхоналардан бири Бухоро областидаги Ғиждувон пахта заводи эди. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг корхоналар ва ташкилотларни ислоҳотга ўтказиш ҳақида қабул қилган қарорида республика Пахта тозалаш министрлигида корхоналарни планлаштириш ва иқтисодий рағбатлантиришнинг янги системасига ўтказиш кечикаётгани айтиб ўтилган эди. Шунга қарамай, Ғиждувон пахта заводида ислоҳот амал қила бошлаган 1966 йилдан кейин Бухородаги бошқа бирорта ҳам пахта заводи янги системага ўтказилмади. Бу нарса корхоналарнинг комплекс тараққий этишига салбий таъсир кўрсатмоқда. Ислоҳот шарти бўйича янги системага ўтиб ишлаётган корхона планини ўзгартираверищ мумкин эмас. Бу заводнинг бир меъёрда ишлаши, штурмчиликка чек қўйиш, корхона олган даромаддан моддий рағбатлантириш ва маданий қурилишлар учун кўпроқ маблағ ажратиш имконини беради.

Буни битта мисолдан кўриш мумкин. Ғиждувон пахта заводи саккизинчи беш йилликда фақат моддий рағбатлантириш учун 2 миллион сўм ажратди. Областдаги қолган тўртта заводда бу фонд учун ажратилган пулларни қўшиб ҳисобласак 530 минг сўмни ташкил этади.

Кўриниб турибдики, ислоҳот корхонанинг имкониятларини кенгайтиради, «қўли»ни узун қилади. Шундай экан, министрликнинг республикамиздаги пешқадам корхоналардан бири бўлган Бухоро пахта заводини янги системага ўтказишга шошилмаётгани кишини ажаблантиради.

Пахта тозаловчиларни қийнаётган яна бир масала бор. Бу республикамиз корхоналарида «ЧХ-3М» пахта тозалаш агрегати ишлаб чиқарилмай қолганлигидир. Кейинги вақтда пахта кўпроқ машинада терилмоқда. Ҳолбуки, бу агрегат техника воситаси билан йиғиб олинган пахтани қайта ишлашга жуда мос. Корхона коллективининг сўнгги талаби завод медицина пунктидаги врач штати ҳақидадир. Ўтган йили шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими кутилмаганда бу ердаги врач штатини қисқартириб ташлади. Бу масала кўп гап бўлди-ю лекин шаҳар соғлиқни сақлаш бўлими ҳалигача заводни врач билан таъминламаяпти.

Завод коллективи тараққиёт йўлидан бормоқда. Уларнинг бугунги куни келажак билан бевосита боғлангандир. Толачилар тўққизинчи беш йиллик иккинчи йилининг биринчи квартали планини ортиғи билан ўринладилар. Энди келажакка дадил назар ташламоқдалар.

Корхонадан қайтар эканмиз, завод музейида кўрган бир суратни эсладик. Пахта заводи ишга тушган йилларда олинган экан. Деҳқонлар пахтани туяларга ортишган. Қанор юкланган карвонлар заводга кириб келмоқда. Корхонанинг ўша кунларини билган киши ўтган йилларда юз берган тараққиётни чуқурроқ тасаввур этади. Энди пахта ташийдиган воситалар, завод техникасигина эмас, одамлар ҳам жуда ўзгариб кетган. Улар корхонанинг истиқболини аниқ кўрадиган, уни яқинлаштириш учун сиёсий жиҳатдан онглилик билан ҳаракат қиладиган, ҳамкор, ҳамжиҳат ишлайдиган бўлиб қолганлар.

С. МУҲИДДИНОВ,
Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбирлари.

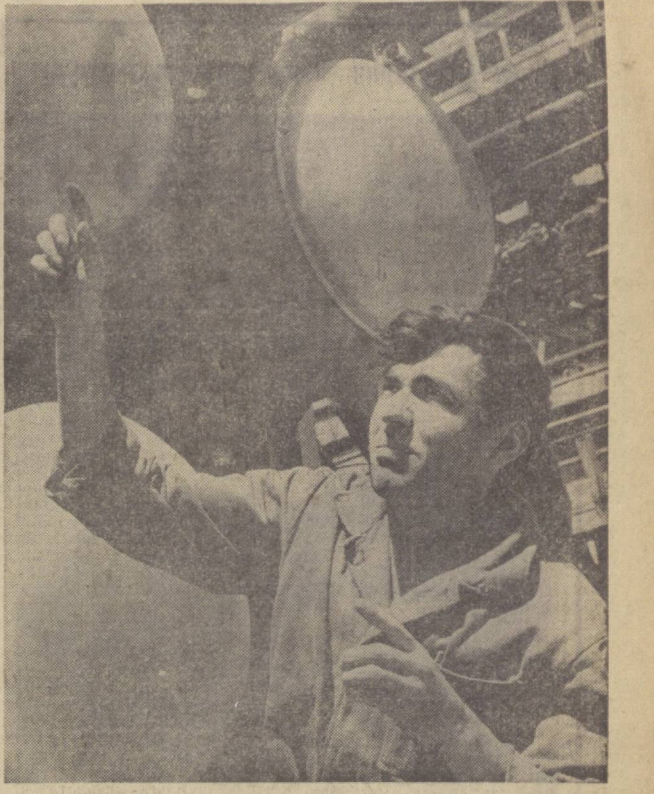

АБДУСАТТОР Ҳайитбоев Чирчиқ электрохимия комбинатининг метан конверсияси цехида старший аппаратчи бўлиб ишлайди. У ўз касбини яхши ўзлаштирганлиги боисидан ҳар қандай топшириқларни доимо аъло даражада адо этаётир. Суратда: Абдусаттор Ҳайитбоев меҳнат постида.

МАДАНИЯТ ХАБАРЛАРИ

ТАРБИЯЧИЛАР КОНКУРСИ

Учқўрғон районидаги болалар боғчаларининг тарбиячилари «Ўз касбингни қадрла!», деган мавзуда конкурс ўтказдилар. Унда болаларга атаб ёзилган шеърларни ифодали ўқиш, стол безатиш ва бошқа ишлар юзасидан орттирилган билим ҳамда тажрибалар кенг намойиш қилинди.

Конкурсда Учқўрғон ёғ-экстракт заводи болалар боғчаси тарбиячиси О. Ахтёмова, 1-болалар боғчаси мураббийси Р. Концерова ўртоқлар ғолиб чиқдилар.

ИНТЕРНАЦИОНАЛ ДЎСТЛИК КЛУБИ

Наманган шаҳридаги тўқимачилик техникуми комсомол ташкилотининг ташаббуси билан интернационал дўстлик клуби ташкил этилди. Клубда бўлиб ўтган биринчи дўстлик кечасида шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг илғор ишчилари, Наманагандаги бошқа ўқув юртларининг талабалари ҳам иштирок этдилар.

Студентларнинг Бутуниттифоқ слёти қатнашчиси, Наманган Давлат педагогика институти талабаси Э. Фарҳодова слётдан олган унутилмас таассуротлари, шойи ва костюмбоп газламалар комбинатининг илғор ишчиси Л. Манашова эса кўп миллатли ҳамкасб тенгдошлари тўғрисида фахрланиб сўзладилар. Кеча охирида турли тилларда қўшиқ ва куйлар янгради.

ИЛМИЙ-МЕТОДИК АНЖУМАН

Ёшларда иккинчи она тили — рус тилини ўрганишга бўлган қизиқиш ва интилиш тобора ортиб бормоқда. Шу боисдан ҳам бу соҳадаги ишни янада жонлантириш мақсадида Наманган шаҳридаги химия заводи клубида шаҳар ўқув юртлари ҳамда мактаблари рус тили ўқитувчиларининг илмий-методик конференцияси бўлиб ўтди.

Анжуманда Наманган шаҳар партия комитети секретари Р. Муҳаммаджонованинг «Мактабларда халқларнинг дўстлик ва қардошлик тили — рус тилини ўқитишни янада яхшилаш», Наманган Давлат педагогика институти рус тили кафедрасининг мудири, филология фанлари кандидати М. Сатторованинг «Олий ва ўрта махсус ўқув юртларида ўқув-тарбия ишларини юксалтиришда рус тилининг аҳамияти», шу институт ўқитувчиси О. Назарованинг «Миллий мактаблар учун рус тили ўқитувчилари тайёрлашнинг муҳим масалалари» деган мавзулардаги докладлари тингланди.

О. ЖУМАНАЗАРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Маҳаллий Советлар иш тажрибасидан

ДАВР БИЛАН ҲАМНАФАС

Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка Советлари маҳаллий Советлар системасидаги энг кўп сонли звено бўлиб, кенг халқ оммаси орасида иш кўради, меҳнаткашларни хўжалик ҳамда социал-маданий қурилишнинг навбатдаги вазифаларини бажаришга уюштириш ва сафарбар қилишда муҳим роль ўйнайди. Бинобарин, маҳаллий ҳокимият органларининг бу звеноси ролини ҳар томонлама ошириш, фаолиятини такомиллаштириш тўғрисида ғамхўрлик қилинмоқда.

Районимиздаги меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ Советлари ижроия комитетлари ҳам кенг меҳнаткашлар оммасига суянган ҳолда ўз фаолиятларини тобора активлаштирмоқдалар. Меҳнаткашларни партия ва ҳукуматимиз томонидан қўйилган улуғвор вазифаларни бажариш ишига сафарбар этиш йўлида алоҳида ташаббускорлик ва ташкилотчилик намунасини кўрсатмоқдалар. Бу нарсани Мавлудахон Тўхтабоева раислик қилаётган Ҳаққулобод қишлоқ Совети мисолида ҳам қуришимиз мумкин.

Қишлоқ Совети районимиздаги йирик қишлоқларни ўз ичига олади. Совет территориясида Карл Маркс номли колхоз, 29 та корхона, муассаса ва давлат ташкилотлари бор. Мавжуд 7 та мактабда меҳнаткашларнинг 3157 фарзанди таълим олади.

Қишлоқ Совети ва унинг ижроия комитети депутатлар, кенг жамоатчилик ва активларга таянган ҳолда ўз олдига қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажариб келмоқда. Қишлоқ Советида 74 депутатдан ташкил топган 8 та доимий комиссия ишлаб турипти. Доимий комиссияларнинг актив фаолияти туфайли ишлаб чиқаришнинг барча соҳаларини, меҳнаткашлар ҳаётининг ҳамма қирраларини мунтазам кузатиб боришга ва раҳбарлик қилишга эришилмоқда.

Ўтган йил давомида 6 марта совет сессияси ва 18 марта ижроком мажлислари бўлиб ўтди. Уларда муҳим ҳаётий масалалар кўриб чиқилди. Булар эса ўз ўрнида пахта ва бошқа экинлардан мўл ҳосил олиш, саноат ишлаб чиқаришининг юксалишини, қишлоқларда маданий турмушнинг яна ҳам гуркирашини таъминлади.

Кейинги пайтларда қишлоқ Советлари бир ёқлама раҳбарлик услубидан воз кечиб, ҳаётнинг ҳамма соҳасига актив аралашадиган бўлиб қолдилар. Улар ўзларининг сессиялари ва мажлисларида ишлаб чиқаришни янада тараққий эттириш, қишлоқларни ободонлаштириш, турмуш маданиятини юксалтириш масалаларига ҳам алоҳида аҳамият бераётирлар. Масалан, Норинкапа қишлоқ Совети ижроия комитети ўзининг навбатдаги сессиясида аҳолига маиший хизмат кўрсатишнинг аҳволини муҳокама қилди ва бу масала юзасидан тегишли қарор қабул қилди. Бу, ўз самарасини кўрсатди. Ҳозир қишлоқ Советида сартарашхона, пойафзалларни ремонт қилиш, кийим тикиш, попопчилик, темирчилик устахоналари, кийимларни кимёвий усулда тозалаш учун қабул пункти ишлаб турипти.

Совет депутатлари сайловчилар наказларини бажариш ҳақида астойдил интиладиган бўлиб қолдилар. Масалан, Қўғаййўлмас қишлоқ Советининг депутати Аҳмадали Бўрибоев «Янгиобод» колхозини водопроводлаштиришда, Лениннобод қишлоқ Советининг депутати Нормурод Шерматов Ильич номли колхознинг Бойовул участкасида типовой магазин қуриб ишга туширишда жонбозлик кўрсатдилар. Шунингдек, Киров қишлоқ Советининг депутати Карим Худойбердиевнинг ёрдами билан «Андижон» колхозида 150 ўринли болалар боғчаси ишга туширилди. Шу қишлоқ Советининг депутати Қумрихон Рустамованинг актив ҳаракати туфайли 13-мактаб учун қўшимча бино қурилиб фойдаланишга топширилди, Тўда қишлоқ Советининг депутати Каримжон Ғаниев кўмаги билан 3 километрлик янги йўл қурилди.

КПСС Марказий Комитетининг тарихий қароридан сўнг районимизда янгидан 2 та қишлоқ Совети — Усмон Юсупов ва Учтепа қишлоқ Советлари вужудга келди, 9 та қишлоқ ва шаҳар Советларига раис ўринбосарлари штати берилди, қишлоқ Совети ходимларининг иш ҳақи оширилди. 6 та қишлоқ Советига енгил автомашина берилди. Шаҳар ва қишлоқ Советлари ўз территорияларидаги савдо шохобчалари мудирларини, мактаб директорларини, касалхона бош врачи ва бошқа кадрларни танлаб ўз сессияларида тасдиқлаш ҳамда қишлоқ бюджетини белгилаш ҳуқуқига эга бўлдилар.

СССР Министрлар Советининг «Меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка Советларининг моддий ва молиявий базаларини мустаҳкамлаш тўғрисида»ги қарорига асосан райондаги мавжуд 13 та қишлоқ Совети ва 1 та шаҳар Совети бюджетларига барча ўрта мактаблар, улардаги куни узайтирилган группалар, умумий таълим ёрдам фондлари, болалар яслиси ва боғчалари шаҳар ва қишлоқ Советлари ихтиёрига ўтди. Қишлоқ бюджетларининг даромадларини мустаҳкамлаш учун матлубот кооперацияси чакана савдо товароборот солиғидан қўшимча ажратмалар берилди. Шунингдек, аҳолига қишлоқ хўжалиги ва маҳаллий солиқлар тўлашда енгиллик бериш қишлоқ Советлари ихтиёрига топширилди.

Меҳнаткашлар депутатлари район Совети ижроия комитети қишлоқ Советларига раҳбарлик қилиш ва улар фаолиятини белгиланган вазифалар сари йўналтиришда юқоридаги қарор ва кўрсатмаларга қаттиқ амал қилаётир.

Район Совети сессиялари ва ижроком мажлисларида қишлоқ Советларининг кўп қиррали фаолиятининг у ёки бу томони ўрганиб чиқилиб, муҳокама қилинади. Ютуқ ва камчиликлар атрофлича таҳлил қилинади. Йўл қўйилган нуқсонларни тугатиш чоралари белгиланади, илғор тажрибалар оммалаштирилади. Чунончи, Усмон Юсупов номли қишлоқ Советида меҳнаткашларнинг ариза ва шикоятларини кўриб чиқиш тартиби, Пахта қишлоқ Советида сайловчилардан тушган наказларнинг бажарилиши, Ҳаққулобод қишлоқ Советининг халқ хўжалиги планларининг бажарилишига раҳбарлиги ва шу сингари масалалар муҳокама қилиндики, булар қишлоқ Советлари фаолиятини янада активлаштиришда муҳим роль ўйнади. Районимиз халқ хўжалиги планларининг барча соҳалар бўйича муваффақиятли якунланишига самарали таъсир кўрсатди. Съезд йилида пахта тайёрлаш плани 109 процент адо этилди ёки давлатга топшириқда кўрсатилган 76270 тонна ўрнига 83491 тонна «оқ олтин» армуғон эттик. Дон, сабзавот, шоли, мева, чорвачилик маҳсулотлари ва бошқа соҳалар юзасидан белгиланган планлар ортиғи билан адо этилди.

Маҳаллий Советлар олдида катта вазифалар турипти. Тўққизинчи беш йилликда пахта ва бошқа экинлар ҳосилдорлиги янада оширилиши, чорвачилик маҳсулотлари етиштириш кўпайтирилиши керак. Ҳеч шубҳа йўқки, район Совети ижроия комитети, қишлоқ Советлари партиямизнинг XXIV съезди қарорларининг тўла-тўкис амалга оширилиши йўлида ўз фаолиятларини тағин ҳам кучайтирадилар, беш йиллик топшириқларининг муддатидан олдин бажарилиши учун меҳнаткашларни сафарбар этадилар.

Ш. ЭРНАЗАРОВ,
Меҳнаткашлар депутатлари Учқўрғон район Совети ижроия комитетининг раиси.

ХИМИКЛАР шаҳри Навоий кундан-кун юксаляпти. Бу ерда янги уй-жой кварталлари ва бошқа маданий-маиший бинолар бунёд этиляпти. Суратда: шаҳарнинг обод кўчаларидан бири.

Б. Мўминов фотоси. (ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» МАТЕРИАЛЛАРИ ИЗИДАН

«ТУҲМАТ ТОШИ»

Бегуноҳ Шаҳодат Тангирқулова бошига туҳмат тоши ёғдирилди. Не умидлар билан турмушга чиққан, умр йўлдошим бўлади, деб ўйлаган эри Сувонқул Эрбеков ва қайнотаси Йўлдош Эрбековлар уни асоссиз айблаб, бадном қилишди. Туҳматчилар қилмишларига яраша жазоланишлари зарур.

Газетамизнинг шу йил 8 апрель сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган фельетонда Янгиер районидаги «Ховос» совхозида яшовчи ота-бола Сувонқул ва Йўлдош Эрбековларнинг кирдикорлари фош этилган эди. Сирдарё область прокуратурасидан хабар қилинишича, Янгиер район халқ суди туҳматчи С. Эрбековни бир йиллик муддат билан озодликдан маҳрум этишга ҳукм қилган.

РАИС ИШДАН БЎШАТИЛДИ

Колхоз раҳбарларининг эътиборсизлиги ва контроллик олиб бормаётганликларидан фойдаланган айрим бригада бошлиқлари, табелчилар ишламаган кишилар номига кўплаб пул ёзиб, жамоат маблағини талон-торож қилмоқдалар. Шу мазмундаги хатни редакцияга Қўшкўпир районидаги Жданов номли колхоз аъзолари юборишганди.

Қўшкўпир район партия комитетидан қуйидаги жавоб олинди: текширишда хатда келтирилган фактлар тасдиқланди. Бригада бошлиқлари Ж. Каримов, Р. Рўзимов, табелчилар Қ. Бердиев, Х. Юсуповлар далада ишлаш қобилиятига эга бўлмаган ёш болаларга 5401 сўм пул ёзганлар ва уни колхоз кассасидан олиб ўзлаштирганлар. Бошқа айрим бригадаларнинг бошлиқлари ҳам ана шундай қалбакилик қилишган. Колхоз бўйича жами 6724 сўм пул ўзлаштирилган.

Қонунсиз олинган пуллар айбдор шахслардан ундирилди. Жамоат маблағини талон-торож қилганликлари учун Ж. Каримов, Р. Рўзимов, Қ. Бердиев ва Х. Юсуповлар жиноий жавобгарликка тортилди.

Район партия комитетининг бюроси Ж. Каримов, Қ. Бердиевларни КПСС сафидан ўчирди. М. Исмоилов, Э. Каримовларга эса қаттиқ виговор эълон қилди.

Колхозчиларнинг умумий йиғилиши правление раиси Ш. Машариповни жиноятга йўл қўйгани учун вазифасидан бўшатди.

Бугун—болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни

УМИД ҒУНЧАЛАРИ

РЕПОРТАЖ

Совет Иттифоқида энг имтиёзли синф — болалардир, дебди чет эллик меҳмонлардан бири биздаги кичкинтойларнинг ардоқлилигини кўриб.

Ҳақ гап. Бизда жажжиларнинг яйраб-ўсишлари учун ҳамма нарса муҳайё. Болалар боғчаси, ясли. мактаб, музика ва хореография билим юртлари, бадиий ҳаваскорлик театрлари, спорт иншоотлари, ёш техниклар станциялари, неча юзлаб тўгараклар кичкинтойлар ихтиёрига бериб қўйилган. Болаларнинг қувноқ дам олиши, бўш вақтларини кўнгилли ўтказиши каби сон-саноқсиз қулайликлар ва имтиёзларни айтмайсизми. Айниқса, ширинтойларга намунали медицина хизмати кўрсатиш бутун халқимизнинг, партия ва совет ташкилотларининг ҳамиша диққат-марказида... Қуйида ана шундай медицина муассасаларидан бирида болаларга кўрсатилаётган ғамхўрлик ҳақида ҳикоя қилинади.

* * *

Ҳилола кейинги пайтда инжиқ бўлиб қолди. Арзимаган нарсага йиғлайверади. Бунинг устига иштаҳаси йўқ. Уйқуси тез-тез бузилиб туради.

— Ҳай, дадаси, қизимизнинг тан-жонида бирон дард бор, шекилли, дўхтирга кўрсатайлик.

Эртасига эр-хотин Ҳилола Холназаровани кўтариб, Тошкент болалар касаллигини даволаш клиникаси томон йўл олишди.

Тошкентдаги педиатрия илмий-тадқиқот институтида оналар ва болалар касаллигини даволовчи махсус клиник марказ ташкил этилган. Бу даволаш муассасаси манзарали ерга жойлашган. Ҳовли саҳнида каттагина гулзор бор. Бу ерда кўкрак тўлдириб нафас оламиз. Яхшиси, шу ҳақда институт директори, доцент Манноп ака Мирзамуҳамедов гапириб бера қолсин.

— Кичкинтойларнинг сиҳат-саломатлиги биз учун ҳам, жамиятимиз учун ҳам катта бойликдир. Шу мақсадда бу ерда болалар ва оналарнинг сиҳат-саломатлигини муҳофаза қилувчи республика аҳамиятига эга бўлган махсус педиатрия илмий-тадқиот институти ташкил этилди. Олти йилдирки, бу илмий муассаса самарали иш олиб боряпти. Бизда чақалоқдан тортиб, 14 ёшгача бўлган болалар даволанади. Ўтган йили институтимиз бағрида 2600 бола шифо топди. 500 медицина ходимлари улар хизматида бўлишди. Клиникада болалар ва оналар учун алоҳида-алоҳида бўлимлар мавжуд. Бу ерда республикамизнинг турли бурчакларидан келган беморлар қабул қилинади.

Манноп ака билан биргаликда палаталарда бўлдик. Боя таништириб ўтган Ҳилолани врач Светлана Рожкова қабулида кўрдик. У ванна қабул қилаётган экан.

— Ҳилола, албатта, тузалиб кетади, — дейди врач.

Шундан сўнг С. Рожкова яқиндагина соғайиб кетган қўқонлик Фотима Каримова, бекободлик Саша Немоглядов, тошкентлик Шавкат Йўлчиев ва Рустам Эрназаровлар ҳақида ҳам сўзлаб берди.

Педиатрия илмий-тадқиот институтининг болалар бўлимига тажрибали врачлардан Ғаффор Қосимов билан Ирина Боднийлар раҳбарлик қилишади. Бўлимнинг болалар касалликлари врачларидан Марям Солихова, Марияна Могурдумова, ёш медицина ходимларидан Фарида Қосимова, Вера Резниченко, Лола Ғуломовалар кичкинтойларни меҳр-муҳаббат билан даволамоқдалар. Биз ана шу меҳри қуёш шифокорлар сиймосида Ватанимизнинг, партия ва ҳукуматимизнинг болаларга қилаётган оталарча ғамхўрлигининг яққол намунасини кўрамиз.

* * *

Институт бағридан узоқлашар эканмиз, чет эллик меҳмоннинг гапини яна бир бор эсладик.

Н. САЪДУЛЛАЕВ.

БОЛАЛАРГА АТАБ

БОБОЛАР

Отамизнинг оталари,
Боболардир, билармон,
Лекин улар биздай бахтли
Яшамаган беармон.
Не-не оғир кулфатларни
Кечирган ҳа. бу бошлар
Шу оталар набираси
Ўйлаб кўрсак биз ёшлар.
Улар кўрган очлик, хўрлик,
Мангуликка бизга ёт.
Бизни кўпдан қучоғига —
Олган қувноқ гул ҳаёт,
Улар бизнинг бахтимиз деб,
Жангда қурбон бўлганлар.
Улар номи доим тирик,
Ўзлари-чи. ўлганлар

ОДАМЛАРНИ СЕВАМАН

Ойимларни севаман,
Дадамларни севаман,
Улардайин меҳрибон,
Одамларни севаман.
Ҳаммалари қадрдон,
Бегонаси йўқ бирон.
Чунки бизнинг Ватанда
Дўстлик мангу ҳукмрон.

ХОЛАМ КЕЛСАЛАР

Уйимизни тўлдириб
Келсалар холам —
«Омонми — деб лочиним
Болтабой болам?»
Эшикдан кирмасданоқ
Сўрар эдилар.
Дарров отам суратин
Кўрар эдилар.
Мени бўлса қучоқлаб,
Ўпиб бошимдан.
Севиб айланардилар
Кетмай қошимдан.
«Ёдгорим. — деб, — акамдан»
Гап бошлардилар.
Гап ораси бир дамга
Кўз ёшлардилар...
Энди билсам, холамнинг
Бу ишларин мен.
Ҳар келганда парвонам
Бўлишларин мен.
Мени кўргач, отамнинг
Шонли қисматин,
Ватан учун, халқ учун
Қилган хизматин,
Ва ниҳоят ўлимин
Ўйлар эканлар.
(Отам ҳаётлар, нега
Улар эканлар?!)
Холам соддалар-да, йўқ —
Улар ўлмайди.
Отамлардай ёвқур, мард
Солдат бўлмайди.

Толиб ЙЎЛДОШ.

ПЛАНЕТАМИЗДА

«ЮНИТИ» ГАЗЕТАСИ МУТТАСИЛ ЧИҚИБ ТУРАДИ

ЛОНДОН, 30 май. (ТАСС). Фашист безорилар бир неча кун илгари Белфастда Ирландия Компартиясининг ҳафталик «Юнити» газетаси редакциясини алғов-далғов қилган эдилар. Фашист безориларнинг қароқчиларча қилган ҳужумига қарамай, «Юнити» газетаси 1 июндан бошлаб одатдагидек газетхонлар қўлига тегади. Ирландия Коммунистик партияси Шимолий Ирландия ташкилотининг раҳбарларидан бири Хью Мур ТАСС мухбирига шу тўғрида хабар берди. «Юнити» редакциясининг биносига ўт қўйиш учун бу билан иккинчи марта уриниб кўрдилар ва фашист безориларнинг ҳужуми тўғрисида Белфаст полицияси барвақт огоҳлантирилган бўлса ҳам, деди Хью Мур, полиция газета редакциясининг хавфсизлигини таъминлашдан бош тортди. Экстремистлар ана шу ҳужум вақтида Ирландия Коммунистик партияси Шимолий Ирландия комитетининг бир қанча ҳужжатларини ўғирладилар. Газета босиб чиқарадиган машина-ускуналарнинг қарийб ҳаммасини яксон қилдилар. Компартия раҳбарлиги меҳнаткашларга мурожаат қилиб, уларни «Юнити» газетаси фондига пул тўплашга даъват этди. Пул тўплаш ҳали тамомланмаган бўлса ҳам, деди Хью Мур сўзининг охирида, газета муттасил чиқиб туради.

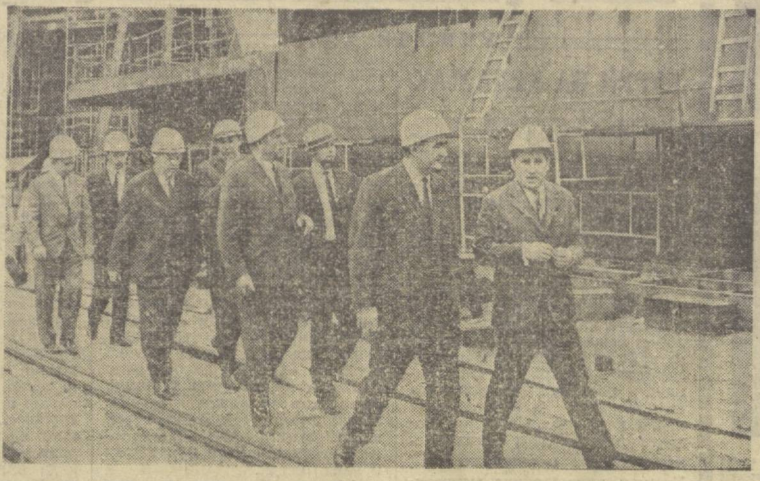

Гданьск ва Ленинград биродарлашган шаҳарлардир. Бу икки шаҳар-порт, икки қаҳрамон қалъа Болтиқ денгизи орқали дўстлик кўприги ўрнатишган. Ленинградликлар ва Гданьск аҳли бир-бирларига тез-тез меҳмон бўлиб туришади, социалистик қурилиш тажрибаларини алмашишади. Суратда: Ленинградлик бир гуруҳ кемасозлар Гданьск портини кўздан кечирмоқдалар.

ЦАФ—ТАСС фотоси.

НАМИБИЯ КУРАШЧИЛАРИ БИЛАН БИРДАМЛИК

Намибия масаласига бағишланиб Брюсселда ўтган халқаро конференция тамом бўлди. Конференция қатнашчилари — Европа, Осиё, Африка, Америкадаги 80 га яқин мамлакат жамоатчилиги ва ҳукумат вакиллари Намибияни қонунга хилоф суратда идора қилаётган Жанубий Африка Республикасидаги ирқчилик режимини қораладилар, озодлик ва мустақиллик учун курашаётган Намибия халқи билан бирдам эканликларини изҳор қилдилар.

Делегатлар қабул қилган декларацияда бундай дейилади: Жанубий Африка Республикаси Намибияда ярим асрдан кўпроқ вақтдан буён давом этиб келаётган ҳукмронлиги даврида мустамлакачилик жабр-зулми системасини ўрнатди. Декларацияда таъкидлаб ўтилганидек, Жанубий Африка Республикасининг ирқчилари Намибия территориясининг халқаро статусини тан олган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва халқаро суднинг қарорларини бажармаётирлар. Жанубий Африка Республикаси ғарб мамлакатларининг ёрдамидан фойдаланиб, Намибияда ўз ҳукмронлигини кучайтирмоқда.

Конференция қатнашчилари, дейилади декларацияда, Ғарби-Жанубий Африка халқ ташкилотини Намибиянинг қонуний вакили деб тан олишга даъват этадилар ва Намибия масалалари билан шуғулланувчи барча ташкилотларда Ғарби-Жанубий Африка халқ ташкилотининг расмий статусини эътироф этишни ёқлаб чиқмоқдалар.

Декларацияда барча антиимпериалистик кучларнинг Намибия курашчилари билан бирлиги зарур эканлиги тўғрисида ҳам гапирилади. Бундан мақсад Намибия билан бирдамликни мустаҳкамлаш ва унга ҳар томонлама ёрдам беришдан, шунингдек Жанубий Африка Республикаси билан ҳамкорлик қилаётган ғарб мамлакатларига тазйиқ кўрсатишдан иборат.

Сиёсий резолюцияда қуйидагилар таъкидлаб ўтилади: Намибия халқининг кураши сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан қарам бўлган мамлакатлардаги миллий озодлик кучлари империализмга қарши олиб бораётган умумий курашнинг бир қисмидир. Намибияни тўла-тўкис озод қилиш, дейилади ҳужжатда, халқларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш принципларига мос бўлиб тушади.

Якунловчи мажлисда Ғарби-Жанубий Африка халқ ташкилотининг раиси Сэм Нуйома сўзга чиқди. У ўз нутқида конференция қатнашчилари Намибия халқининг ҳаққоний ишини қўллаб-қувватлаганликлари учун уларга ташаккур айтди. Намибия халқининг манфаатларини ҳимоя қилаётган ҳамда унга ҳар томонлама мадад бераётган ташкилотлар ва давлатларга, шунингдек социалистик мамлакатларга миннатдорчилик изҳор қилди.

Бизнинг халқимиз, — деди у, — қонунга хилоф бўлган оккупацияга тоқат қилолмайди. Бизнинг халқимиз мустақилликка эришишга ва ғалаба қозонгунча курашни давом эттиришга қатъий бел боғлаган.

ҚОТИЛ БЎЛИШНИ ИСТАМАЙДИЛАР

КОПЕНГАГЕН, 30 май. (ТАСС). Португалия армиясининг собиқ ҳарбий хизматчиси Альваро Лопес Таварис Данияда чиқадиган «Актуэльт» газетасида босилган суҳбатида қуйидагиларни айтди: Португалиянинг Африкадаги мустамлакаларига мустақиллик берилиши керак. Мен Африкадаги озодлик ҳаракатларига қарши разил урушда иштирок қилишни истамайман. Таварис — ҳозирги вақтда Португалиянинг Данияда бўлган 34 ҳарбий хизматчиларидан биридир. Улар Португалия армиясининг Африкадаги жазо операцияларида иштирок қилишдан бош тортдилар.

«Актуэльт» газетасининг бугунги сонида босилган суҳбатнинг яна бир иштирокчиси Мануэль Фернандо Ферейра бундай деди: Биз мустамлакачилар томонида туриб партизанларга қарши кураш олиб боришни истамаймиз. Партизанларнинг иши ҳаққоний ишдир. Шу сабабли биз ўз мамлакатимиздан чиқиб кетдик.

Мен ўқиган ҳарбий академиянинг бошлиғи, деди ҳарбий хизматчи Валентин Бом, бизга мустамлакаларда «сайргашталар» тўғрисида, машқ қилиш учун африкаликларни нишонга олиб отиш ҳақида, маҳаллий аҳолини ёппасига қириш ҳақида, зўравонлик ва талон-торожлар тўғрисида завқ-шавқ билан гапирар эди.

«НОВА МИСЛ» ЖУРНАЛИНИНГ ЮБИЛЕЙИ

ПРАГА, 30 май. (ТАСС). Бу ерда Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг назарий ва сиёсий органи «Нова мисл» журнали 25 йиллигига бағишланган тантанали йиғилиш бўлди. Йиғилишда Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети секретариатининг табрикномаси ўқиб берилди.

Журналнинг фаолияти, дейилади табрикномада, Чехословакия Коммунистик партиясининг Чехословакияда социализм ғалабаси учун олиб борган кураши билан ҳамиша маҳкам боғланди. «Нова мисл» журнали бу курашда партиянинг ғоявий таъсир кўрсатиши учун муҳим қурол бўлди ва республикада марксизм-ленинизм ғояларини тарқатиш ҳамда мустаҳкамлашга анча катта ҳисса қўшди.

Табрикномада ишонч билдириб айтиладики, «Нова мисл» журнали Чехословакия Социалистик Республикасида социализмни янада ривожлантириш учун курашда илғор назарий ва сиёсий минбар ролини бажараверади, социалистик давлатлар билан ва бу давлатларнинг коммунистик партиялари билан интернационал алоқаларни, хусусан Совет Иттифоқи билан қардошлик алоқаларини мустаҳкамлашга ёрдам бераверади.

БИЛАСИЗМИ?

ҚУЁШ тутилмайдиган йил деярли бўлмайди. Ҳар йили камида икки марта қуёш тутилади. Қуёш тутилишининг энг узоқ давом этиши 7 минутдан ошмайди.

* * *

ТЎЛИН ойнинг ерга тушадиган нури қуёшникига қараганда 440 минг марта кучсиздир.

* * *

ЕРГА тушадиган қуёш нурининг ярми буғланишга сарфланади. Қуёш нури таъсирида буғга айланган сув оқими кўз илғамайдиган тарзда тўхтовсиз равишда самога кўтарилиб туради. Атмосферадаги маълум шароитларда сув буғи қалинлашиб, булут ҳосил бўлади. Бу булутлар ёмғир томчилари ёки қор учқунларига айланиб, яна ерга қайтиб тушади. Олимларнинг ҳисоблашига кўра, ҳар йили ерга 500 минг куб километрдан кўпроқ ёғингарчилик тушади. Бу — тахминан Қора денгиз ёки 7 та Каспий денгизи сувининг миқдорига тенгдир.

* * *

БЕШ МИНУТ давомида пляжда ётган киши тўрт стакан сувни қайнатишга етадиган қуёш нурини ўзига «сингдиради».

* * *

ҚУЁШ атомларнинг ички синтези натижасида нур сочади. Айни пайтда у ўз массасининг маълум қисмини йўқотади. Ҳисобларга кўра, қуёш ҳар секундда 4 миллион тонна, ҳар суткада эса 360 миллиард тонна «озади». Олимлар «қуёш запаси» яна бир неча ўнлаб миллиард йилларга етишини ҳисоблаб чиққанлар.

АҲВОЛ КЕСКИНЛИГИЧА ҚОЛМОҚДА

Белфастнинг марказида яна бомбалар портлатилди. Неча ўнлаб уй зарарланди. Бир неча киши жароҳатланди. Жумладан, Ольстер пойтахтининг савдо марказида бомба портлатилганлиги натижасида маҳаллий аҳолидан олти киши ўлди ва неча ўнлаб киши жароҳатланди.

Ольстер шаҳарлари кўчаларидаги қўшинлар ҳам, Лондоннинг «бевосита идора қилиши» ҳам, Англия ҳукуматининг бошқа найранглари ҳам озчиликни ташкил этган мазлум католикларнинг Шимолий Ирландияда туб социал ва демократик ислоҳотларни амалга ошириш учун кураш олиб бориш йўлидаги ҳаракатини тўхтата олмайди.

Деррида, шаҳарнинг католиклар яшайдиган ва баррикадалар билан ўраб олинган қисмида намойиш бўлди. Бу намойишда тўрт мингдан ортиқ киши қатнашди. Намойиш Шимолий Ирландияда гражданлик ҳуқуқлари учун олиб борилаётган курашни қўллаб-қувватлаш шиори остида ўтди.

(ТАСС).

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

◆ **ҚУВАЙТ.** Шарқ ва Африкадаги бир қанча мамлакатларга ўн уч кунлик сафар билан йўлга чиққан Покистон президенти Зулфиқор Али Бхутто Форс кўрфазидаги амирликлардан бири — Абу-Даби амирлигига келди.

Бхутто Ҳиндистон бош министри Индира Ганди билан олиб бориладиган музокараларга тайёргарлик юзасидан сафарга чиқди.

◆ **АДАН.** Уммон ва Форс кўрфази озодлиги халқ фронтининг қисмлари Уммон султонининг инглиз офицерлари қўмондонлик қилаётган қўшинларига қарши шиддатли жанглардан кейин Дофарда муҳим роль ўйнайдиган Такбит таянч пунктини қўлга олдилар.

◆ **МАДРИД.** Мадриддаги съездлар ва виставкалар саройида Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг маориф, фан ва маданият масалалари билан шуғулланувчи ташкилоти (ЮНЕСКО) ижроия кенгашининг 89—сессияси очилди.

◆ **БЕРЛИН.** Дрезденда шовқинга қарши курашувчи халқаро уюшманинг VII конгресси очилди. Конгресс 2 июнгача давом этади. Конгресснинг ишида йигирмадан ортиқ мамлакатдан келган 800 олим ва мутахассис қатнашмоқда. (ТАСС).

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

12.30 — МОСКВА. 17.55 — ТОШКЕНТ. 18.00 — Бахтли бўлинг, болалар. 18.30 — Ишчи — фахрли ном. 19.00 — Ахборот. 19.20 **Ориф Алимахсумов** куйлайди. 20.00 — Телетомошабинларнинг саволларига «Правда» газетасининг сиёсий шарҳловчиси **Ю. А. Жуков** жавоб беради. (Москва). 20.30 — Ахборот. 20.45 — Қизлар давраси. 22.00 — «Вақт» 22.30 — **Жиноят ва жазо** (бадиий фильмнинг 1- серияси).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.20 — МОСКВА. 18.25 — Янгиликлар. 18.30 — Болалар учун кўрсатув. 19.00—Бал рақси иштирокчилари тўртинчи Бутунроссия конкурси ғолибларининг кўргазмали чиқишлари. 20.00 — Концерт. 20.30 — **Қизил япроқлар** (бадиий фильм). 22.00 — ТОШКЕНТ. Илмий-оммабоп фильм. 22.20 — Врач маслаҳати. 22.30 — МОСКВА.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

20.00 — ТОШКЕНТ. Классик музика саҳифаларида. 20.40 — Музикали кўрсатув. 21.05 — **Барча қирол қўшини** (бадиий фильмнинг 2- серияси).

РАДИО БУГУН

6.15 — Тонгги концерт. 8.25—Концерт. 9.30—Москва. «Ер ва эл» радиожурнали. 10.25 — Бахт қўшиқлари. 11.15—Болаларни ҳимоя қилиш халқаро куни. 11.30—Рақс куйлари. 12.15—Ўзбекистоннинг зарбдор қурилишларида. 12.25 — Қурувчилар учун концерт. 13.30 — Марказий телевидение ва Бутуниттифоқ радиоси эстрада—симфоник оркестрининг концерти. 16.10—Музикали адабий композиция 16.50 —«Правда» газетасининг обзори. 17.00—Ҳамиша бўлсин тинчлик. 18.00—«Беш йиллик одимлари». Сирдарё область партия комитетининг секретари **Р. С. Қосимов** сўзи. 18.10—**И. Ҳамроев,** «Ўзбекистон хотин-қизлари» кантатаси. 19.20 — Татар куйлари. 20.00 —«Ёшлик» радиостанциясининг программаси. 21.00 — Халқаро мавзуларда суҳбат. 21.10—Қишлоқ хўжалик ходимлари учун кечки концерт. 21.45 — Сиёсий билимлар радиоуниверситети. 22.15—Ўзбек шоирлари шеърлари билан айтиладиган қўшиқлар. 22.40—**Ҳ. Назир.** «Она» ҳикояси асосида радиоинсценировка. 23.15 —Алла қўшиқлари.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 1/VI да **Севги тумори,** 2/VI да **Дон Карлос.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКА ТЕАТРИДА — 1/VI да **Тоғ гўзали,** 2/VI да **Фарғона тонг отгунча.** 3/VI да **Ҳалима.**

КИНО

Қишки бинода

Ота — «ЎЗБЕКИСТОН», НАВОИЙ номли (кундуз ва кечкурун).

Шаҳзода жаноби олийлари — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Кеча, бугун ва доимо — ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Чегара дарё ортида (кундуз соат 11, 1, 3 ва 5 да). **Хатабала** (эрталаб соат 10, кундуз 12, 2, 4 да). **Фавқулодда комиссар** (кеч соат 7 ва 9 да). **Шамоллар соҳили** (кеч соат 6 ва 8 яримда): — «СПУТНИК».

Ёзги бинода

Ота — «ХИВА».

БАХТЛИ РАҚАМЛАР

4, 5, 13, 19, 29, 32

Свердловск шаҳрида 30 майда ўтказилган «Спортлото»нинг 15-тиражида қуйидаги рақамларга ютуқлар чиқди: 4 (альпинизм), 5 (бадминтон), 13 (сув чанғи спорти), 19 (катта қайиқ), 29 (парашют спорти), 32 (сувга сакраш).

ЖУРНАЛХОНЛАР ДИҚҚАТИГА!

«ГУЛИСТОН» ЖУРНАЛИ РЕДАКЦИЯСИ ЎЗБЕКИСТОН КП МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ НАШРИЁТИ БИНОСИГА («Правда Востока» кўчаси, 26-уй).

КЎЧИБ ЎТДИ

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА
4 ИЮНЬ КЕЧ СОАТ 7 ДА
«ТЕКСТИЛЬЩИК» (Иваново) — «ПАХТАКОР» (Тошкент)
командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Ўзбекистон КП Наманган область комитети, меҳнаткашлар депутатлари Наманган область совети ижроия комитети, партия ва касаба союз ташкилотлари область ижроия комитети раиси вазифасини бажарувчи И. Б. Усмонхўжаевга онаси

Ҳалима УСМОНХЎЖАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг Х. М. Абдуллаев номидаги геология ва геофизика институтининг дирекцияси, партия ва касаба союз ташкилотлари геология минералогия фанлари доктори, динамик геология бўлимининг мудири М. О. Аҳмаджоновга отаси

Орифжон АҲМАДЖОНОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган Центрального Комитета Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

Бизнинг адрес ва телефонлар. 700.000 ГСП. ТОШКЕНТ «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — 336545. Редактор ўринбосарлари — 337914, 330683. Масъул секретарь — 334455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 337283. Партия турмуши — 333469, 337221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш — 331455. Халқаро ҳаёт — 337221. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 334780. Совет қурилиши — 333258. Қишлоқ хўжалиги — 337604. Адабиёт ва санъат — 332036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 334451. Маҳаллий ахборот ва спорт — 331424. Оммавий ишлар ва хатлар — 332143, 333553. Иллюстрация — 334524. Стенографистка — 337343. Корректура — 337162. Эълонлар — 338142. Коммутатор — 330249, 330250, 330251, 330252, 330253, 330254, 330255, 330256, 330257, 330258. ОБЛАСТЬ МУХБИРЛАРИ. Андижон — 48—85. Бухоро — 3—31—42. Қарши — 38—42. Нукус — 42—62. Самарқанд — 31—972. Термиз — 54—01. Урганч — 34—55. Фарғона — 4—29—44.

Б. — 127. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64697. Р. 01489.